

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "บทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยในการวางกรอบอุดมการณ์ทางสังคมในกรณีการนำเสนอข่าววัดพระธรรมกาย" ในบทที่ 4 นี้จะทำการนำเสนอและทดสอบสมมติฐาน ด้วยการใช้ค่าสถิติพรรณนา (ร้อยละ) เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะโดยทั่วไปของเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกาย ร่วมกับการนำเสนอผลการศึกษาในเรื่องดังกล่าว ในลักษณะที่เป็นการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพจากการศึกษาเนื้อหาของข่าว เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน ดังต่อไปนี้

ข่าวกรณีวัดพระธรรมกายที่นำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ไทย มีเนื้อหาที่นำเสนออุดมการณ์ในรูปแบบการเป็นผู้นำเสนออุดมการณ์หลักกลุ่มที่ส่งเสริมอำนาจรัฐ โดยมีสมมติฐานย่อยดังต่อไปนี้

1. มีการเลือกนำเสนอประเด็นอุดมการณ์ในกลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐมากกว่าไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ
2. มีลักษณะแนวทางการนำเสนอประเด็นอุดมการณ์เพื่อส่งเสริมอำนาจรัฐ ด้วยการนำเสนอตามกระแสกับกระแสหลักมากกว่าในกลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐและสวนกระแสหลักมากกว่าในกลุ่มที่ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ
3. มีลักษณะแนวทางการนำเสนอแหล่งข่าวอย่างไม่เท่าเทียมกันในทุกกลุ่มบุคคล โดยมีแนวโน้มที่จะนำเสนอมากกว่าในกลุ่มที่เป็นผลดีต่อการส่งเสริมอำนาจรัฐ
4. มีลักษณะแนวทางการนำเสนอการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมมากกว่าเพื่อให้เกิดผลสนับสนุนอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐ

โดยจะแบ่งการนำเสนอข้อมูลของการวิจัยเพื่อพิสูจน์สมมติฐานเป็น 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกาย ประกอบด้วย ประเภทของประเด็นที่ปรากฏในข่าว แหล่งข่าว และการอ้างเหตุผล

ส่วนที่ 2 แนวทางการนำเสนอเกี่ยวกับเนื้อหา แนวทางการนำเสนอ ประเภทของอุดมการณ์ จากประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ที่ปรากฏในข่าว

ส่วนที่ 3 แนวทางการเลือกใช้ข้อมูล คือการเลือกแหล่งข่าว เพื่อนำมาสนับสนุนประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์และแนวทางของประเด็น

ส่วนที่ 4 แนวทางการเลือกใช้ข้อมูล คือการอ้างเหตุผล เพื่อนำมาสนับสนุนประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์และแนวทางของประเด็น

ลักษณะพื้นฐานของเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกาย

ลักษณะของเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกายนี้จะประกอบด้วย การสรุปเนื้อหาในช่วงต่างๆของข่าว ลักษณะเบื้องต้นของประเด็น แหล่งข่าว และการอ้างเหตุผล ที่ปรากฏในข่าววัดพระธรรมกาย ดังนี้

1. สรุปเนื้อหาในช่วงต่างๆของข่าว

ในช่วงเริ่มแรกของกรณีข่าววัดพระธรรมกายคือ ธันวาคม 2541 ถึง กุมภาพันธ์ 2542 เป็นช่วงของการนำเสนอข่าวเพื่อจุดประเด็นความไม่ชอบมาพากลของวัด เริ่มจากการกล่าวถึงการระดมทุนจากเงินบริจาค การก่อสร้างวัดและศาสนสถานแปลกแยก การสอนธรรมะที่ผิดไปจากหลักศาสนาพุทธของไทย ในช่วงแรกนี้เนื้อหาของประเด็นอุดมการณ์ที่ปรากฏจึงมีลักษณะกล่าวถึงอุดมการณ์ศาสนาเป็นหลัก

ในช่วงที่ 2 คือตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึง พฤษภาคม 2542 นับเป็นช่วงที่มีประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ต่างๆบนหน้าหนังสือพิมพ์มากที่สุด และเกิดการนำเสนออุดมการณ์อย่างสวนกระแสหลักบ้าง ตามกระแสหลักบ้าง เริ่มมีการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมแต่มีผลทางจิตวิทยาเพื่อชักจูงจิตใจประชาชน และมองเห็นภาพรวมของการดึงเอาอุดมการณ์ต่างๆมาใช้สนับสนุนความคิดฝ่ายตน

ในช่วงที่ 3 ที่ทำการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายที่กำหนดไว้ในการวิจัยคือ มิถุนายน ถึง กรกฎาคม 2542 เนื้อหาของข่าวในช่วงนี้เริ่มมีการปลุกกระแสการรวมตัว ร่วมใจของคนในชาติ เพื่อแข่งขั้กับทางวัดอย่างชัดเจน โดยยกอุดมการณ์ทั้งที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมรัฐ เพื่อสนับสนุน กระตุ้นพลังมวลชน ให้ออกมาต้านวัดพระธรรมกาย

ข่าววัดพระธรรมกายที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยข่าวหนังสือพิมพ์ของเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2541 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2542 จากหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น 5 ฉบับ

และมีจำนวนความถี่ของประเด็นที่ปรากฏทั้งสิ้น 14,514 ประเด็น ซึ่งแต่หัวหนังสือพิมพ์นำเสนอในความถี่ของประเด็นที่ไม่แตกต่างกันมากดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และร้อยละของจำนวนประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ จำแนกตามหัวหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอ

หนังสือพิมพ์	จำนวน	ร้อยละ
เดลินิวส์	2,990	20.6
ข่าวสด	2,952	20.3
มติชน	2,935	20.2
ไทยรัฐ	2,831	19.5
ไทยโพสต์	2,806	19.3
รวม	14,514	100.0

เนื่องจากการวิจัยนี้ต้องการดูในภาพรวมของการนำเสนอข่าววัดพระธรรมกายของหนังสือพิมพ์ไทยจึงไม่ได้แยกย่อยว่าในหนังสือพิมพ์แต่ละหัวมีการนำเสนอต่างกันอย่างไร ซึ่งข้อมูลส่วนนี้นำเสนอไว้ในภาคผนวก

2. ลักษณะเบื้องต้นของประเด็น

ในการวิเคราะห์พบประเด็นที่แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ในเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกาย 17 ประเภท ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นสองกลุ่มคือ แฝงนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐและแฝงนัยยะไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ดังที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการแบ่งกลุ่มประเด็นอุดมการณ์ แยกตามประเด็นอุดมการณ์ที่พบในข่าว

ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐ	ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ
เอกราชความมั่นคงของชาติ	สิทธิ์และเสรีภาพส่วนบุคคล
ระบบเคาระพอาวุโส	รัฐธรรมนูญ
การอ้างอิงบุคคลตามสถานะและตำแหน่ง	การอ้างอิง ตำรา หลักฐาน
พระสงฆ์มีศักดิ์และสิทธิ์ที่บุคคลไม่พึงละเมิด	ความเคารพในสถาบันทางสังคม
ปาฏิหาริย์มีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการเกิด	ความสามัคคี

(ตารางที่ 2 ต่อ)

ประเด็นซึ่งแย้งนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐ	ประเด็นซึ่งแย้งนัยยะไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ
การดำรงอยู่ของศาสนาพุทธในฐานะศาสนาประจำชาติ	กฎหมาย
การดำรงอยู่ของระเบียบสงฆ์ พระวินัย	
การดำรงอยู่ของพระไตรปิฎก และคำสอน	
วัตถุและสิ่งก่อสร้างทางศาสนามีระเบียบและกฎเกณฑ์	
เขตทุนสถาบันพระมหากษัตริย์	
บุญมีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการทำ	

โดยมีรายละเอียดในเนื้อหาของประเด็นแต่ละประเภท ดังนี้

1. ประเด็นซึ่งแย้งนัยยะทางอุดมการณ์การดำรงอยู่ของระเบียบสงฆ์ และพระวินัย

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง เรื่องของระเบียบสงฆ์และพระวินัยว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องคงอยู่ ต้องรักษาเอาไว้ เป็นสิ่งที่ไม่ควรละเมิด ไม่ควรเปลี่ยนแปลง หากผู้ใดละเมิดหรือทำผิดต่อระเบียบจะมีโทษร้ายแรงอย่างไม่สมควรอภัย ตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก อาทิ หัวข้อข่าวที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของพระในวัดพระธรรมกาย

2. ประเด็นซึ่งแย้งนัยยะทางอุดมการณ์การดำรงอยู่ของพระไตรปิฎก และคำสอน

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การดำรงอยู่ของพระไตรปิฎกและคำสอนว่าเป็นสิ่งที่มีตัวตน จริงแท้แน่นอน มีความหมายเดียวกันทั้งสิ้น แปลเป็นอย่างอื่นไม่ได้ เปลี่ยนแปลงไม่ได้ หากใครเปลี่ยนแปลงหรือแปลต่างออกไป มีโทษอย่างหนัก โดยเฉพาะในส่วนของนิพพานเน้นว่าในพระไตรปิฎกให้ความหมายเป็นอนัตตาเท่านั้น หากเปลี่ยนแปลงไปจากนี้ถือว่าไม่ถูกต้อง อาทิ หัวข้อข่าวที่เกี่ยวข้องกับการตีความนิพพานในพระไตรปิฎก

3. ประเด็นซึ่งแย้งนัยยะทางอุดมการณ์ระเบียบและกฎเกณฑ์ของปาฏิหาริย์

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การเกิดของปาฏิหาริย์ และการแสดงปาฏิหาริย์นั้น มีระเบียบในการเกิดและการใช้คือผู้ที่ก่อให้เกิดปาฏิหาริย์ได้ต้องเป็นผู้ที่บุญญาธิการสูงเป็นผู้ที่ยอมรับได้ว่ามีบุญญาธิการเท่านั้นจึงจะสามารถอ้างได้ว่าเป็นผู้ก่อให้เกิดปาฏิหาริย์ หากไม่ใช่ตามนี้เป็นการหลอกลวง รวมถึงอำนาจทางไสยศาสตร์ว่าไม่มีอยู่จริง หากมีจริงผู้ที่

ทำขึ้นก็เป็นคนนอกรัตนอกรอยยอมรับไม่ได้ในทางศาสนา อาทิ หัวข้อข่าวที่เกี่ยวข้องกับความผิดในการแสดงอภินิหารต่างๆที่ทางวัดนำมาชักจูงผู้ปฏิบัติธรรม

4. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ระเบียบและกฎเกณฑ์ของการทำบุญ

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การทำบุญ และกฎเกณฑ์ในการทำบุญว่าจะทำเองที่ไหนเมื่อไรตามใจผู้ทำไม่ได้ ทำมากเกินไปไม่ได้ หวังในผลของบุญไม่ได้ ต้องทำบุญตามกฎหมายที่กำหนดมาเท่านั้น อาทิ หัวข้อข่าวที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการเรียกรูปบุญของทางวัด

5. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์การดำรงอยู่ของศาสนาพุทธในฐานะศาสนาประจำชาติ

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การดำรงอยู่ของศาสนาพุทธในฐานะของศาสนาประจำชาติ ว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ในฐานะเดิมและในรูปแบบเดิม หากมีลัทธิใหม่ขึ้นมาจะก่อให้เกิดความสั่นคลอนของฐานะที่ดำรงอยู่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเนื้อหาในการนับถือของศาสนาก็เป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก อาทิ หัวข้อข่าวที่ต่อต้านการอยู่ร่วมในศาสนาพุทธของวัดพระธรรมกาย

6. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ระเบียบและกฎเกณฑ์ของวัดถุและสิ่งก่อสร้างทางศาสนา

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง สิ่งก่อสร้างและวัดถุมงคลทางศาสนาว่าจะมีรูปแบบหนึ่งรูปแบบใดหรือมีกฎอย่างหนึ่งอย่างใดในการสร้าง เช่น ผู้ที่จะสร้างได้ต้องเป็นกษัตริย์หรือผู้ที่มีบุญญาธิการเหมาะสม หรือมีขนาดที่จำกัด รูปร่างก็ต้องไม่แตกต่างจากบทบัญญัติเดิม หากทำต่างไปถือว่าเป็นการทำผิดร้ายแรงตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสิ่งก่อสร้างของวัดพระธรรมกายที่ผิดไปจากเดิม

7. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ศักดิ์และสิทธิ์ที่ละเมิดมิได้ของพระสงฆ์

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การที่พระสงฆ์เป็นผู้ที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไปเปรียบเทียบการกระทำไม่ได้ พระสงฆ์อาจทำผิดในบางเรื่องแต่ก็ถือว่าเป็นความจำเป็นจะหาว่าผิดมิได้ พระสงฆ์มีศักดิ์สูงกว่าบุคคลทั่วไปไม่อาจละเมิดได้ด้วยอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่สนับสนุนการที่พระสงฆ์ออกมาต่อต้านพรบ.สงฆ์

8. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์การอ้างอิงบุคคลตามสถานะและตำแหน่ง

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การอ้างอิงบุคคลตามสถานะและตำแหน่งว่าที่เขามีความน่าเชื่อถือเนื่องจากเขามีฐานะอย่างนั้น จึงไม่ควรที่จะไม่เชื่อ เพราะฐานะของเขามีความน่าเชื่อถือ โดยไม่สนใจว่าสิ่งที่เขาพูดจะถูกตั้งหรือไม่ตั้งอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่แสดงความเชื่อถือคำพูดและการกระทำของบุคคลจากตำแหน่งที่อ้างอิงได้

9. อุดมการณ์ระบบเคารพอาวุโส

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การเคารพในความอาวุโสของบุคคลว่าเป็นสิ่งที่ต้องเคารพ และทำให้เราควรที่จะเชื่อฟังในสิ่งที่ผู้นั้นนำเสนอ โดยไม่สนใจว่าคนผู้นั้นจะพูดอะไร มีเหตุผลดีหรือไม่ แต่เราต้องเคารพในการคิดและตัดสินใจเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความอาวุโสมาก ตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่นหัวข้อข่าวที่ชูประเด็นสนับสนุนการตัดสินใจของพระสังฆราช เน้นการตัดสินใจของ มส.

10. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์เอกราชความมั่นคงของชาติ

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง ความสำคัญของการดำรงอยู่ของชาติที่มีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด และสมควรที่ประชาชนในชาติจะต้องร่วมกันปกป้องไว้แม้จะต้องละเมิดสิทธิอื่นใดก็ตาม ตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่นำเสนอถึงความไม่ชอบมาพากลของวัดพระธรรมกายที่ต้องยุติเพราะกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

11. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง สถาบันที่มีความสำคัญสูงสุดของคนไทยว่าเป็นพระมหากษัตริย์ ไม่สามารถที่จะมีการละเมิด หรือนำมาอ้างอิงโดยมิสมควรไม่ได้ การกระทำผิดต่อสถาบันดังกล่าวถือเป็นโทษสูงสุดตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น กรณีการตัดต้นไม้ที่ราชวงศ์ทรงปลูกของวัดพระธรรมกาย

12. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์กฎหมายและข้อบังคับ

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การยอมรับในกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรว่าเป็นสิ่งที่สูงสุดในการใช้ตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข หากมีคนทำผิดไปจากกฎหมายเหล่านี้ก็ต้องมีโทษตามที่ตกลงไว้ตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่สนับสนุนให้มีการดำเนินคดีทางกฎหมายต่อวัด

13. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์รัฐธรรมนูญ

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การยอมรับในรัฐธรรมนูญว่าเป็นสิ่งที่ต้องกระทำตาม ละเมิดไม่ได้ เป็นสิ่งที่คนในสังคมมีความยอมรับสูงสุด เพราะเป็นสิ่งที่ร่วมกันร่างและมีความเสมอภาคในการออกเสียงของทุกคนในสังคมตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่มีการยกรัฐธรรมนูญขึ้นมาเพื่อปกป้องสิทธิของผู้ที่ถูกทางวัดหลอกทำบุญ

14. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การที่บุคคลมีสิทธิเสรีภาพของตนเองที่จะทำอะไรอย่างใดก็ได้ตราบเท่าที่สิ่งนั้นไม่สร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่น ซึ่งสิ่งนี้ผู้อื่นก็ไม่มีสิทธิที่จะมาห้ามปรามหรือละเมิดได้ตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่ผู้เดือดร้อนร้องเรียนถึงการที่วัดปิดช่องทางการศึกษาเพราะเป็นที่ของวัด

15. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ความสามัคคี

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การพร้อมที่จะรวมตัวกัน ร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของกลุ่มคน โดยไม่มีการแบ่งเขาแบ่งเราเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นจุดมุ่งหมายตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่สนับสนุนการรวมตัวกันของบุคคลเพื่อเรียกร้องให้ มส. พิจารณาการตัดสินใจใหม่

16. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ความเคารพในสถาบันทางสังคม

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง ความเคารพที่บุคคลควรมีต่อสถาบันที่เกิดจากการตกลงกันของสังคม ไม่ว่าจะต้องการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง แต่เรายอมรับในการก่อตั้งและบทบาทโดยไม่มีการโต้แย้งมาแต่แรก ยอมรับในการตัดสินใจของสถาบันนั้นตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก เช่น หัวข้อข่าวที่ประชาชนเสนอ มส. เป็นผู้พิจารณาความผิดของวัด

17. ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์การอ้างอิง ตำรา หลักฐาน

ประเด็นในหัวข้อนี้กระแสหลักจะกล่าวถึง การอ้างอิงเรื่องราวและการตัดสินใจนั้นต่อหลักฐานทางวัตถุที่ปรากฏโดยไม่สนใจว่าฝ่ายใดเป็นใคร แต่ยอมรับการอ้างอิงหรือตัดสินใจราวโดยอาศัยว่าฝ่ายใดมีหลักฐานที่ถูกต้องเหมาะสมยอมรับได้กว่ากันตัวอย่างเนื้อหาข่าวที่ตามกระแสกับกระแสหลัก อาทิ หัวข้อข่าวที่เกี่ยวกับหลักฐานทางวัตถุที่มีผู้นำเสนอเพื่อเพิ่มข้อมูลในการเอาผิดวัด

สำหรับแหล่งข่าวที่พบในข่าววัดพระธรรมกายนั้น เนื่องจากกรณีข่าวดังกล่าวเป็นเรื่องราวของความขัดแย้งระหว่างวัดพระธรรมกายและฝ่ายผู้ปกครองบ้านเมืองหรือผู้ควบคุมความสงบของสังคม ในที่นี้จะเรียกว่าฝ่ายรัฐ นอกจากนั้นแหล่งข่าวที่พบมีความกระจายในลักษณะของอาชีพและบทบาทในสังคมดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดเข้าอยู่ในกลุ่มเดียวกันเป็นแหล่งข่าวที่มีสถานะเป็นกลาง ซึ่งพบว่าในข่าววัดพระธรรมกายประกอบด้วยแหล่งข่าวดังที่ปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการแบ่งกลุ่มของแหล่งข่าว แยกตามแหล่งข่าวที่พบ

แหล่งข่าวฝ่ายวัด	แหล่งข่าวซึ่งมีสถานะเป็นกลาง	แหล่งข่าวฝ่ายรัฐ
เจ้าหน้าที่ของวัด	ผู้สื่อข่าว	เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ
ชมรवास	ผู้สื่อข่าว	นักการเมือง
พระลูกวัด	พระเกจิ พระนักวิชาการ	หน่วยราชการ
	องค์กร ตัวแทนสังคม	ทหาร
	นักวิชาการปรัชญาศาสนา	
	มหาเถรสมาคม	
	พระสงฆ์	
	นักวิชาการ	

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่ามีแหล่งข่าวที่ปรากฏอย่างมีสถานะเป็นกลางมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งความคิดเห็นของแหล่งข่าวดังกล่าวจึงน่าที่จะมีผลต่อทิศทางของกรณีข่าวมากที่สุด

ในตารางที่ 4 จะเป็นการนำเสนอกลุ่มของการอ้างเหตุผลที่พบในข่าววัดพระธรรมกาย ซึ่งแบ่งการอ้างเหตุผลออกเป็น 3 กลุ่มตามความรัดกุมและการตีความของเหตุผลดังกล่าว ซึ่งปรากฏว่ามีการอ้างเหตุผลแบบไม่รัดกุมทางหลักฐานมากกว่ากลุ่มอื่นดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงการแบ่งกลุ่มของการอ้างเหตุผลในข่าว

อ้างเหตุผลอย่างรัดกุม	อ้างเหตุผลอย่างไม่รัดกุม	
	ทางหลักฐาน	ทางอารมณ์ความรู้สึก
อ้างอิงสิ่งที่เขียน บันทึกไว้เป็นลาย ลักษณะอักษร	อ้างตำแหน่งของแหล่งข้อมูล	อ้างพระไตรปิฎก
อ้างอิง ตาราง สถิติ	อ้างตัวบุคคลของแหล่งข้อมูล	
	เข้าข้างประเพณีของตนเอง	
	อ้างอิงคนส่วนมาก	
	อ้างความเป็นกลุ่ม เป็นพวกเดียวกัน	
	เข้าข้างตนเองว่าผิดด้วยเหตุอันควร	
	ขอความเห็นใจ	
	โกหกด้วยความรุนแรงเกินจริง	
	เยาะเย้ยถากถาง	
	อ้างแบบตัดบท ปิดทางแย้ง	

แนวทางในการนำเสนออุดมการณ์

เมื่อประมวลผลที่ได้จากการวิเคราะห์ประเด็นพบว่ามีความถี่ของประเด็นซึ่งแฝง
นัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐมากกว่าไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ โดยมีรายละเอียดของ
จำนวนประเด็นในแต่ละหัวข้อดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ จำแนกตามนัยยะทาง
อุดมการณ์ที่แฝงอยู่

ประเภทของประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์	จำนวน	ร้อยละ
ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐ		
การดำรงอยู่ของพระไตรปิฎก และคำสอน	1,931	13.3
การอ้างอิงบุคคลตามสถานะและตำแหน่ง	1,265	8.7
การดำรงอยู่ของระเบียบสงฆ์ พระวินัย	1,234	8.5
บุญมีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการทำ	748	5.1
การดำรงอยู่ของศาสนาพุทธในฐานะศาสนาประจำชาติ	737	5.0
พระสงฆ์มีศักดิ์และสิทธิ์ที่บุคคลไม่พึงละเมิด	606	4.1

(ตารางที่ 5 ต่อ)

ประเภทของประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิกิริยามีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการเกิด	532	3.6
วัตถุและสิ่งก่อสร้างทางศาสนามีระเบียบและกฎเกณฑ์	300	2.0
ระบบเคารพอาวุโส	279	1.9
เอกราชความมั่นคงของชาติ	171	1.1
เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	92	0.6
รวมประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐ	7,895	54.3
ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ		
กฎหมาย	1,927	13.2
สิทธิ์และเสรีภาพส่วนบุคคล	1,784	12.2
ความเคารพในสถาบันทางสังคม	1,705	11.7
การอ้างอิง ตำรา หลักฐาน	793	5.4
รัฐธรรมนูญ	366	2.5
ความสามัคคี	44	0.3
รวมประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	6,619	45.6

จากตารางที่ 5 พบว่า ประเด็นของอุดมการณ์ที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอในข่าววัดพระธรรมกาย สามารถแยกย่อยได้เป็น 17 ประเภทประเด็น ซึ่งมีความถี่ในการนำเสนอมากที่สุดในการแฝงนัยยะทางอุดมการณ์เรื่องการดำรงอยู่ของพระไตรปิฎก และคำสอนทางศาสนา ร้อยละ 13.3 ในขณะที่อันดับที่ 2 คือ อุดมการณ์เกี่ยวกับการดำรงอยู่ของกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรร้อยละ 13.2 และความเคารพในสถาบันทางสังคม ร้อยละ 11.7 ตามลำดับ

เนื้อหาข่าววัดพระธรรมกายประกอบไปด้วยประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ คือ ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐ (ร้อยละ 54.3) และประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ (ร้อยละ 45.6)

ตารางที่ 6 แสดงความถี่และร้อยละของประเภทของประเด็นอุดมการณ์จำแนกตามการเสนอแนะส่งเสริมหรือไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ

ประเภทของประเด็นซึ่งเสนอนโยบายทางอุดมการณ์	จำนวน	ร้อยละ
เสนอนโยบายส่งเสริมอำนาจรัฐ	7,895	54.3
เสนอนโยบายไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	6,619	45.6
รวม	14,514	100.0

ผลจากตารางที่ 5 - 6 ที่ผ่านมา สามารถทดสอบสมมติฐานย่อยที่ 1 เรื่องการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวกับอุดมการณ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ไทย กรณีตัวอย่างเรื่องข่าววัดพระธรรมกายนี้ ได้ว่าประกอบด้วยกลุ่มของประเด็นอุดมการณ์ 2 กลุ่มคือ กลุ่มประเด็นอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐ และ กลุ่มซึ่งไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐซึ่งจากการเสนอข่าวในเบื้องต้นพบว่า เป็นประเด็นที่ส่งเสริมอำนาจรัฐมากกว่าประเด็นที่ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ซึ่งการปรากฏอยู่ของอุดมการณ์ข้างต้นในข่าววัดพระธรรมกายมีลักษณะที่สังเกตได้อย่างชัดเจนใน 4 ทิศทาง

ซึ่งโดยรวม ทิศทางของอุดมการณ์มีแนวโน้มที่จะปรากฏอยู่ในทิศทางปกติคือ นำเสนอตามกระแสหลักของอุดมการณ์อยู่ถึง ร้อยละ 72.3 ทั้งการนำเสนอโดยตรงและโดยนัยยะ ดังที่ปรากฏอยู่ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นอุดมการณ์จำแนกตามทิศทางการนำเสนอประเด็นอุดมการณ์

ทิศทางของการนำเสนอประเด็นอุดมการณ์	จำนวน	ร้อยละ
ประเด็นซึ่งอุดมการณ์นำเสนอตามกระแสหลักของอุดมการณ์	9,206	63.4
ประเด็นซึ่งอุดมการณ์นำเสนอตามกระแสหลักของอุดมการณ์โดยนัยยะ	1,301	8.9
รวมอุดมการณ์ที่เสนอตามกระแสหลัก	10,507	72.3
ประเด็นซึ่งอุดมการณ์นำเสนอสวนกระแสหลักของอุดมการณ์	3,493	24.0
ประเด็นซึ่งอุดมการณ์นำเสนอสวนกระแสหลักของอุดมการณ์โดยนัยยะ	514	3.6
รวมอุดมการณ์ที่นำเสนอสวนกระแสหลักของอุดมการณ์	4,007	27.6

เนื่องจากประเด็นต่างๆที่นำเสนอล้วนเป็นประเด็นเกี่ยวกับอุดมการณ์ที่คงอยู่ในสังคมไทย การนำเสนออุดมการณ์ที่เหมาะสมมาอ้างอิง ตามกระแสหลักในประเด็นที่เอื้อต่อผลที่ต้องการและสวนกระแสหลักในอุดมการณ์ที่ไม่เอื้อผลต่อรัฐ ก็เพื่อที่จะให้สร้างผลกระทบทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของการกล่าวหา ในที่นี้คือวัดพระธรรมกายได้ โดยผ่านการตีความตามกรอบอุดมการณ์ที่มีอยู่เดิมแล้วของผู้อ่าน ดังนั้นเพื่อภาพรวมที่สมบูรณ์จึงได้พิจารณาถึงผลจากประเด็นดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อวัดออกมาปรากฏว่ามีประเด็นซึ่งมีผลเป็นลบต่อวัดสูงที่สุด ดังที่เห็นได้จากตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นอุดมการณ์จำแนกตามผลที่เกิดขึ้นต่อวัด

ประเด็นอุดมการณ์	จำนวน	ร้อยละ
ประเด็นซึ่งมีผลเป็นลบต่อวัด	13,611	93.7
ประเด็นซึ่งมีผลเป็นกลางต่อวัด	315	2.1
ประเด็นซึ่งมีผลเป็นบวกต่อวัด	588	4.0
รวม	14,514	100.0

จากตารางจะเห็นได้ว่าประเด็นที่มีจำนวนความถี่มากที่สุดเป็นประเด็นซึ่งมีผลลบต่อวัดถึงร้อยละ 93.7 แสดงให้เห็นได้ถึงการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เพื่อมุ่งผลทางลบต่อวัดมากกว่าที่จะเป็นกลาง ซึ่งเราจะทำการทดสอบสมมติฐานย่อยที่ 2 ถึงแนวทางในการนำเสนออุดมการณ์ของสื่อมวลชน ด้วยการพิจารณาทิศทางของการนำเสนอประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ ว่าเสนอตามหรือสวนกระแสหลักของอุดมการณ์ แล้วปรับข้อมูลตามทิศทางในการนำเสนอ เพื่อค้นหาว่าในประเด็นใดมีแนวทางการนำเสนอเพื่อสนับสนุนรัฐ และในประเด็นใดมีแนวทางการนำเสนอเพื่อไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ พบว่า การนำเสนออย่างตามกระแสหลักสูงในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐถึง ร้อยละ 88.5 และสวนกระแสหลักเพียงร้อยละ 11.5 ดังที่แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมหรือไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ จำแนกตามทิศทางการนำเสนอประเด็น

ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์	ทิศทางในการนำเสนอประเด็น					
	ตามกระแส		สวนกระแส		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐ	6,993	88.5	902	11.5	7,895	100.0
แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	3,514	53.0	3,105	47.0	6,619	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่าในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐ มีการนำเสนออย่างตามกระแสหลักของอุดมการณ์ มากกว่าประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐ นั้นมีจำนวนประเด็นที่นำเสนอตามกระแสหลักสูงกว่าที่นำเสนอสวนกระแสมาก ในขณะที่สัดส่วนของการนำเสนอสวนกระแสและตามกระแสในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐมีความใกล้เคียงกัน

ซึ่งเมื่อเราปรับข้อมูลด้วยทิศทางในการนำเสนอว่าประเด็นใดสวนกระแสหลัก ประเด็นใดตามกระแสหลัก แล้วจำแนกกลุ่มของประเด็นตามแนวทางในการนำเสนอ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานย่อยที่ 2 พบว่า มีแนวทางในการนำเสนออย่างส่งเสริมอำนาจรัฐถึง ร้อยละ 69.5

ตารางที่ 10 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นอุดมการณ์จำแนกตามแนวทางการนำเสนอ

แนวทางการนำเสนอ	จำนวน	ร้อยละ
ส่งเสริมอำนาจรัฐ	10,098	69.5
ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	4,416	30.4
รวม	14,514	100.0

จากตารางที่ 10 เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เมื่อเราจำแนกประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ด้วยทิศทางในการนำเสนออย่างตามกระแสหรือสวนกระแสหลักของอุดมการณ์แล้ว ปรากฏว่า ในข่าวทั้งหมด มีแนวทางการนำเสนอประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์เพื่อให้

เป็นการส่งเสริมอำนาจรัฐมากกว่า ในขณะที่ แนวทางที่เสนอไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐเพียง ร้อยละ 30.4 เท่านั้น

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า มีประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ที่มีกระแสหลักของประเด็นที่ขัดแย้งกันจาก 2 กลุ่มที่ส่งเสริมอำนาจรัฐและไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ อยู่ 3 คู่ซึ่งมีจำนวนประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐสูงกว่าคือ ร้อยละ 63.1 ดังที่ปรากฏในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์จำแนกตามนัยยะทางอุดมการณ์ที่แฝงอยู่

ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์	จำนวน	ร้อยละ
เอกราชความมั่นคงของชาติ	171	3.6
สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	1,784	38.2
ระบบเศรษฐกิจ	279	5.9
รัฐธรรมนูญ	366	7.8
การอ้างอิงบุคคลตามสถานะและตำแหน่ง	1,265	27.1
การอ้างอิง ตำรา หลักฐาน	793	17.0
รวมประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์รัฐ	1,715	36.8
รวมประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	2,943	63.1
รวม	4,658	100.0

ซึ่งจากตารางที่ 11 เมื่อเราพิจารณาประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์โดยการจำแนกตามการนำเสนอว่าตามหรือสวนกระแสหลักของอุดมการณ์ พบว่ามีการนำเสนอตามกระแสหลักมากกว่าในประเด็นส่งเสริมอำนาจรัฐ ดังตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 ความถี่และค่าร้อยละจำแนกตามประเด็นอุดมการณ์ซึ่งมีกระแสหลักต่างกัน และทิศทางในการนำเสนอ

ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทาง อุดมการณ์	ทิศทางในการนำเสนอประเด็น					
	ตามกระแส		สวนกระแส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เอกภาพความมั่นคงของ ชาติ	166	97.0	5	3.0	171	100.0
สิทธิ์และเสรีภาพส่วนบุคคล	673	37.8	1,111	62.2	1,784	100.0
การอ้างอิงบุคคลตาม สถานะและตำแหน่ง	1,190	94.0	75	6.0	1,265	100.0
การอ้างอิง ตำรา หลักฐาน	225	28.4	568	71.6	793	100.0
ระบบเศรษฐกิจ	246	88.1	33	11.9	279	100.0
รัฐธรรมนูญ	127	34.7	239	65.3	366	100.0
รวมแฝงนัยยะส่งเสริม อำนาจรัฐ	1,602	33.4	1,113	6.5	1,715	100.0
รวมแฝงนัยยะไม่ส่งเสริม อำนาจรัฐ	1,025	34.8	1,918	65.1	2,943	100.0

ซึ่งผลจากตารางพบว่า ทิศทางในการนำเสนอตามกระแสหลักมากกว่า ในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐ และนำเสนอสวนกระแสหลักมากกว่า ในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ดังนั้นเมื่อเรานำข้อมูลที่ได้มาปรับเป็นประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งจำแนกตามทิศทางในการนำเสนอ เราจึงพบว่า ที่จริงแล้ว อุดมการณ์ส่วนใหญ่มีแนวทางส่งเสริมอำนาจรัฐ ถึง ร้อยละ 75.5 ดังที่ปรากฏในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ จำแนกตามแนวทางการนำเสนอ

แนวทางส่งเสริมอำนาจรัฐ	จำนวน	%
การอ้างถึงบุคคลตามสถานะและตำแหน่ง	1,758	37.7
เอกราชความมั่นคงของชาติ	1,277	27.4
ระบบเศรษฐกิจ	485	10.4
รวมแนวทางส่งเสริมอำนาจรัฐ	3,520	75.5
แนวทางไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ		
การอ้างอิง ตำรา หลักฐาน	678	14.5
สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	300	6.4
รัฐธรรมนูญ	160	3.4
รวมแนวทางไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	1,138	24.4
รวม	4,658	100.0

วิเคราะห์ประเด็นในเชิงคุณภาพ

สำหรับการวิจัยในเชิงคุณภาพนี้ จะทำการนำเสนอและอธิบายถึงลักษณะเด่นที่ปรากฏในการนำเสนอข่าวในแง่การนำเสนอประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ว่ามีลักษณะอย่างไร โดยจะจำแนกประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์เป็น 2 กลุ่ม ดังที่ได้นำเสนอในเชิงปริมาณคือ ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐ และประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ และชี้ให้เห็นถึงลักษณะการนำเสนอข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ทั้งสองกลุ่ม ที่มีการนำเสนอทั้งตามและสวนกระแสหลักของอุดมการณ์ ว่ามีการนำเสนอแตกต่างกันอย่างไร ในแต่ละหัวข้อของประเด็น

1.1 ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐ

ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐนี้ คือประเด็นซึ่งแสดงนัยยะถึงอุดมการณ์ในกลุ่มที่ส่งเสริมอำนาจรัฐ กล่าวคืออุดมการณ์กลุ่มที่สนับสนุนกฎระเบียบข้อบังคับทางสังคมที่สร้างขึ้นโดยสังคม หรือเป็นค่านิยมที่มีมาช้านาน เป็นข้อตกลงอันมิได้ประกอบด้วยหลักฐานทางลายลักษณ์อักษรแต่ตกลงทำตามเพราะเป็นที่รู้จักหรือเพราะความเชื่อ ความเคารพตามประเพณีที่มีอยู่ อุดมการณ์ในกลุ่มนี้ อาทิ อุดมการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

การเคารพผู้อาวุโส เอกราชความมั่นคงของชาติ การเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งพบว่ามีการปรากฏอยู่ในข่าววัดพระธรรมกายในลักษณะการนำเสนอที่แตกต่างกัน ตามหัวข้อของประเด็นข่าวที่ยกขึ้นมาเสนอ บางหัวข้อมาเสนอประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ที่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ตามกระแสกระแสหลักของอุดมการณ์ บางหัวข้อมาเสนออย่างสวนกระแสหลักของอุดมการณ์ แต่ทั้งสองทางก็เพื่อสนับสนุนแนวคิด ความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นหรือหัวข้อของประเด็นข่าวที่ต่างกันไป ดังนี้

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์การดำรงอยู่ของระเบียบสงฆ์และพระวินัย

พระมหาบุญถึง ชุตินธโร ผช.อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฝ่ายกิจการนิสิตกล่าวถึงกรณีนี้ว่าความจริงตามหลักพระธรรมวินัย หากมีญาติโยมนำยานพาหนะมาถวายเป็นสิ่งไม่ผิด แต่ถ้าไปซื้อเองเป็นสิ่งที่มองดูแล้วเกินความจำเป็น เพราะตามหลักพุทธศาสนาภิกษุควรใช้ชีวิตสมณะ จะหาความสุขสบายใส่ตัวนั้นไม่ใช่วิสัยของสงฆ์ ถือเป็นโลกวัชชะ สังคมติเตียน (14 พ.ค. ข่าวสด)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์การดำรงอยู่ของพระไตรปิฎกและคำสอน

ผู้สื่อข่าวได้ยกบทความเรื่อง "รู้จักพระไตรปิฎก" ซึ่งพระธรรมปิฎกเขียนถึงเรื่องที่ทางวัดพระธรรมกายระบุว่า ยอมรับพระไตรปิฎกบาลี แต่ควรศึกษาพระไตรปิฎกในภาษาอื่น ๆ ด้วย พระธรรมปิฎกอธิบายว่า การพูดลักษณะดังกล่าว นอกจากทำให้เกิดความสับสนแล้วยังสร้างความเข้าใจผิดที่ไม่ควรให้อภัย ทั้งนี้พระไตรปิฎกฉบับเถรวาทนั้น แม่นยำตรงความจริง และครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด (21 ก.พ. 42 ข่าวสด)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ระเบียบและกฎเกณฑ์ของปาฏิหาริย์

ในเรื่องการสอนให้นั่งวิปัสสนานั้น หลวงพ่อสดเน้นให้เกิดสมาธิไม่ได้มีเรื่องปาฏิหาริย์เข้ามาเกี่ยวข้อง สำหรับการเห็นภพนั้นมีการเห็นจริงแต่ไม่ใช่ด้วยตาอย่างที่กล่าวอ้าง แต่เป็นการเห็นธรรมซึ่งก็เป็นไปได้ว่าเห็นในความฝันขณะที่กำลังหลับอยู่ (29 พ.ย. 41 เดลินิวส์)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์การดำรงอยู่ของศาสนาพุทธในฐานะศาสนาประจำชาติ

ท้ายสุดของหนังสือฉบับนี้ยังเรียกร้องให้มหาเถรสมาคมให้ความกระจ่างในประเด็นทั้งหมดโดยเร็ว หากว่ามีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนอันจะเป็นอันตรายแก่พุทธศาสนาในภายภาคหน้า ก็ขอให้มีการสังคายนาเพื่อความมั่นคงของพุทธศาสนาด้วย (21 ม.ค.42 เดลินิวส์)

- ประเด็นข่าวที่แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ระเบียบและกฎเกณฑ์ของวัดและสิ่งก่อสร้างทางศาสนา

พระอิสระมนี วัดธรรมวิหารี ศิษย์พระอาจารย์ชา สุภทโท กล่าวว่าตามกฎหมายคงต้องเคารพคำตัดสินมหาเถรฯ แต่คำตัดสินไม่ตรงประเด็น มหาเถรฯควรให้ทุกวัดยุติการโฆษณาให้คนเข้าวัด ยุติการเรียไ้เงินทอง ยุติการผลิตวัตถุมงคล เพราะอยู่นอกพุทธศาสนา (24 มี.ค. เดลินิวส์)

ด้านพระอาจารย์สุชาติ รองเจ้าอาวาสฝ่ายปฏิบัติสวณโมกขพลาราม จ.สุราษฎร์ธานี กล่าวว่า การที่จะปฏิบัติธรรมนั้นไม่จำเป็นต้องก่อสร้างอาคารใหญ่โตวัดถุนิยมก่อให้เกิดความวุ่นวายทางโลก ที่สวณโมกขใช้ต้นไม้ ป่าทึบ เป็นที่อบรมสั่งสอนผู้คนให้ลดกิเลส (16 ธ.ค.41 มติชน)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ศักดิ์และสิทธิ์ที่ละเมิดไม่ได้ของพระสงฆ์

“ที่ผมไม่สบายใจมากคือ พระมหานูญถึง พุดจาจาบจ้วงคณะกรรมกรมส.รุนแรง เช่น ท่านไปปรับสินบนบ้าง ผมคิดว่าชาวพุทธรับไม่ได้ กรณีที่ลูกขึ้นมาพุดจาโดยใช้ความรู้สึกตัวเองมาตัดสิน แม้ผมทำงานเกี่ยวกับศาสนามาก็ว่ายังไม่เคยกล่าวหาพระเลย” รมช. ศึกษาธิการระบุน (18 ม.ค. 42 ไทยโพสต์)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์อ้างอิงบุคคลตามสถานะและตำแหน่ง

พระพยอมเจ้าอาวาสวัดสวนแก้วกล่าวว่าหากมหาเถรสมาคมไม่ดำเนินการสนองพระลิขิตของสมเด็จพระสังฆราชฯ ที่ให้เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายต้องปาราชิก ก็แสดงว่ามหาเถรสมาคมมองเห็นประมุขของสงฆ์เป็นเสือกระดาษไม่มีความหมาย วินิจฉัยของสมเด็จพระสังฆราชฯไม่อยู่ในสายตา (6 พ.ค. 42 ไทยโพสต์)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์เคารพอาวุโส

มล.จิตติ นพวงศ์ ศิษย์ผู้ใกล้ชิดสมเด็จพระสังฆราชฯกล่าวว่า ไม่ทราบว่าจะอธิบดีกรมการศาสนา มารับทูลให้สมเด็จพระสังฆราชฯเข้าร่วมประชุมหรือเปล่า แต่จะมาเอาท่านไป ย้ายได้อย่างไร สำหรับพระอาการขณะนี้ เป็นปกติแล้ว แต่ยังคงให้เข้าเฝ้าเพราะไม่ไว้ใจคนที่ไม่อยากให้เข้าเฝ้าเดี๋ยวจะไปจบบ้างท่าน (20 พ.ค. 42 ไทยโพสต์)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
 ธรรมกายนำพระบรมฉายาลักษณ์มาลงในสิ่งพิมพ์ซึ่งเป็นการเรียกรายเงินของวัดก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันที่คนไทยเทิดทูน (7 ม.ย. 42 เดลินิวส์)

จากตัวอย่างที่ยกมา แสดงให้เห็นถึงการนำอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐมาใช้สนับสนุนความคิดเห็นที่แหล่ข่าวแสดงออก เป็นการนำเสนอประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์อย่างสอดคล้องกับกระแสหลักของอุดมการณ์ คือกล่าวสนับสนุนแนวคิดหลักของอุดมการณ์เหล่านั้นว่าถูกต้อง และยกให้เห็นว่ามีความสำคัญทางสังคม เพื่อที่จะนำมาสร้างกระแสในการเสนอความคิดเห็นว่าความคิดเห็นที่ตนเองนำเสนอ นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและสามารถนำมาตัดสินกรณีข่าวได้ ในขณะที่ในบางกรณีการสนับสนุนอุดมการณ์หนึ่งอาจเป็นการไม่ส่งเสริมอุดมการณ์ในทางตรงกันข้ามอีกกลุ่มก็ได้ อาทิ

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์เอกราชความมั่นคงของชาติ

นายสมประสงค์ พระสุริยจันทร์ทิพย์ ในฐานะผู้จัดทำหนังสือ “แฟ้มคดีธรรมกาย” กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลหลักฐานครั้งนี้ได้มีการดำเนินการมานานแล้ว คณะทำงานได้แฝงตัวเข้าไปในกลุ่มกัลยาณมิตรของวัดพระธรรมกายและพบความไม่ชอบมาพากล พบเห็นการจัดเครือข่ายเป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีการใช้เล่ห์เพทุบายเพื่อประทุษร้ายบุคคลที่เป็นฝ่ายตรง

ข้าม และบานปลายถึงขั้นจางจ้วงเบี่ยงสูง กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ (21 มิ.ย.42 เดลินิวส์)

จะเห็นได้ว่าจากตัวอย่างประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ความมั่นคงของชาติที่นำเสนออย่างตามกระแสหลัก ในอีกแง่หนึ่งก็ไปขัดแย้งกับอุดมการณ์สิทธิส่วนบุคคล ซึ่งในประเด็นดังกล่าวสรุปได้จากการนำเสนอและข้อความว่า ความมั่นคงนำเสนอตามกระแสหลักและมีความสำคัญกว่าสิทธิส่วนบุคคล แต่การนำเสนออย่างตามกระแสหลักในอุดมการณ์ที่ส่งเสริมอำนาจรัฐนี้ก็มีการเบี่ยงเบนในการนำเสนอเช่นกัน ซึ่งแม้จะไม่ใช่การนำเสนออย่างสวนกระแสแต่ก็เป็นการนำเสนอที่ไม่ตามกระแสหลักที่คนในสังคมเชื่อถือกัน เพียงเพื่อให้ได้ผลในการสนับสนุนความคิดเห็นที่ต้องการนำเสนอ อาทิ

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ระบียบและกฎเกณฑ์ของการทำบุญ

นายเจิมศักดิ์ ถามกลับผู้ร่วมรายการว่าถ้าวัดพระธรรมกายคืนเงินให้ คนอื่นแหมาขอคืนบ้าง แล้ววัดอื่นจะทำอย่างไร ผู้ร่วมรายการกล่าวว่ามิใช่เพียงวัดพระธรรมกายวัดเดียวเท่านั้นที่คนจะไปขอเงินคืนเพราะเสื่อมศรัทธา ส่วนวัดอื่นๆคงไม่มีแน่เพราะยังศรัทธาอยู่ นายสุลักษณ์กล่าวว่าประชาชนทำบุญด้วยความศรัทธา แต่เมื่อสิ้นศรัทธาแล้วสามารถเอาเงินคืนได้ (17 ม.ค. ข่าวสด)

โดยทั่วไป การทำบุญผู้ที่ทำบุญกับพระไปแล้วมีความเชื่อว่าจะไม่เป็นการสมควรที่จะไปทวงเงินที่ทำบุญไปแล้วนั้นคืนมาจากพระ แต่จากข้อความดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้มีการทวงบุญจากพระได้หากหมดศรัทธา ก็เป็นการนำเสนออุดมการณ์นี้อย่างสวนกับกระแสหลักของอุดมการณ์เป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้มีผลต่อวัดและการกระทำของวัดเท่านั้น

1.2 ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ

ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐนี้ คือประเด็นข่าวที่กล่าวถึงอุดมการณ์ในกลุ่มที่ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ หรืออุดมการณ์ที่มีแนวคิดของกระแสหลักในเชิงสนับสนุนความเท่าเทียมกันของบุคคล เช่น สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ความสามัคคี อุดมการณ์ในกลุ่มกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ซึ่งเนื้อหาของอุดมการณ์เหล่านี้มีหลักการที่ทำให้ความเท่าเทียมกันของบุคคลทุกคนและให้ความยุติธรรมเสมอภาคในทุกสถานการณ์ หรือ มีเนื้อหาของสิ่งที่เป็น

ข้อตกลงกันโดยคนหมู่มาก เช่นการยอมรับในองค์การทางสังคม และข้อตกลงทางกฎหมายที่ได้มีการเขียนขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งในข่าววัดพระธรรมกายนี้ มีการนำเอาอุดมการณ์ในกลุ่มนี้มาใช้ในการสนับสนุนความคิดเห็นที่แหล่งข่าวนำเสนอเช่นกัน ทั้งในทางที่ตามกระแสต่อกระแสหลักของอุดมการณ์และสวนกระแสหลักของอุดมการณ์ ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของแหล่งข่าวและการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ ไม่ต่างจากอุดมการณ์ในกลุ่มแรก ดังนี้

- ประเด็นข้างซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์กฎหมายและข้อบังคับ

นายอาคม รมช.ศึกษาให้สัมภาษณ์ว่า "การแสดงความคิดเห็นมีความหลากหลาย แต่ควรยึดพระธรรมวินัย และกฎหมาย แต่ถ้าถามว่ายึดกฎหมายแล้วปาราชิกหรือยัง บางคนบอกว่า แค่อือครองที่ดินก็ปาราชิกแล้ว อย่างนั้น พระทุกรูปที่มีคนบริจาคที่ดินก็ปาราชิกกันหมด ใช่หรือไม่ ตามที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ว่าห้ามเลือกปฏิบัติ ในพรบ. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ระบุว่า พระถือครองที่ดินได้จนกว่ามรณะภาพ ที่ดินจึงจะตกเป็นของวัด ดังนั้น ถ้าไม่แก้กฎหมาย พระก็ถือครองที่ดินได้โดยไม่ผิดกฎหมาย (11 พ.ค. 42 มติชน)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์รัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม ในการตีความกฎหมายรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ และบุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา รัฐธรรมนูญก็ไม่ได้ระบุชัดเจนในรายละเอียดถึงนิกาย ลัทธิ จึงต้องให้ผู้ชำนาญด้านศาสนาและนักกฎหมายตีความ (26 ก.พ. 42 ไทยโพสต์)

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

คดีเจ้าหน้าที่ของวัดพระธรรมกายทำร้ายร่างกายของผู้สื่อข่าว "มติชน" ขณะที่กำลังเขียนข่าวในวัด สาเหตุมาจากการเสนอข่าววัดอย่างต่อเนื่อง จะได้เรียกตัวมาสอบสวน เพราะผู้เสียหายมีผู้สื่อข่าวเห็นเหตุการณ์และไปรับรองแพทย์ว่าถูกทำร้ายจริง (2 ก.พ. 42 มติชน)

- ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ความเคารพในสถาบันสังคม

ประเด็นที่กล่าวมาพนักงานสอบสวนสรุปสำนวนเบื้องต้นแล้ว แต่ไม่สามารถระบุได้ว่าการก่อสร้างพระพุทธรูปในแบบดังกล่าวผิดหรือไม่ จึงต้องส่งเรื่องและหลักฐานทั้งหมดให้มส.ชี้ขาด หากผลการพิจารณาของมส.ระบุว่า การก่อสร้างผิด พนักงานสอบสวนจะดำเนินคดีทันที แต่หากไม่ผิดถือว่าหมดหน้าที่ของพนักงานสอบสวน (3 ก.พ. 42 มติชน)

- ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์การอ้างอิงตำราและหลักฐาน

ตามประกาศคณะสงฆ์ปี 2517 ห้าม พระ เณร ไม่ให้บวชหญิงเป็นบรรพชิต หญิงซึ่งจักได้สมมติตนเป็นสามเณรีโดยถูกต้อง พระพุทธบัญญัตินั้นต้องมีนางภิกษุณีบรรพชาให้ อย่างไรก็ตามภิกษุณีหมดสิ้นหายสาบสูญมานานแล้ว เรื่องนี้มีประกาศมาตั้งแต่วันที่ 18 มิถุนายน ปี 2517 (6 ก.พ. 42 มติชน)

จากประเด็นที่ผ่านมาข้างต้นเป็นการนำเสนออุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐอย่างตามกระแสหลักของอุดมการณ์ และนำเอาอุดมการณ์ในกลุ่มดังกล่าวมานำเสนอเพื่อสร้างความมีน้ำหนักของการแสดงความเห็น ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มประเด็นแรกตรงที่การนำเสนออย่างตามกระแสหลักในกลุ่มนี้นั้นมีทั้งที่เป็นบวกและลบต่อกัน ดังนั้นการนำเสนออย่างสวนกระแสหลักส่วนใหญ่จึงเป็นการสร้างผลลบต่อกันมากกว่าดังนี้

- ประเด็นข่าวซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์รัฐธรรมนูญ

กรณีที่จะให้เจ้าอาวาสอินทิตินให้วัดนั้นขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ให้การคุ้มครองทรัพย์สินของพระภิกษุที่ได้มาในระหว่างที่อยู่ในสมณเพศ ม.ล.จิตติ นพวงศ์ ศิษย์ผู้ใกล้ชิดสมเด็จพระสังฆราช กล่าวถึงเอกสารของวัดพระธรรมกายว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่วัดไม่ยอมรับเองแต่แรก (6 พ.ค. 42 ไทยโพสต์)

- ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ความเคารพในสถาบันสังคม

ชาวพุทธจัดแสดงละครสัญลักษณ์ ที่ข้างกุฏิสมเด็จพระพุทธมาจารย์ พร้อมแห่เทียนจุดตะเกียงเปรียบการทำงานของมส. ที่ฮึดอดเหมือนเรือเกลือ เตือนสติที่ไม่สนคำวินิจฉัยของ

สมเด็จพระสังฆราชที่ให้สีกัธัมมชโย นายปริดา เรื่องวิชาการ แถลงว่าเนื่องจากมติส. เมื่อวันที่ 10 พ.ค. ได้สร้างความกังขาให้พุทธศาสนิกชน มีนัยยะสะท้อนให้ดูเหมือนไม่วางใจในพระวินัยฉัยที่ชี้ชัดว่าธัมมชโยขาดจากความเป็นสงฆ์ ทำให้พุทธศาสนิกชนรู้สึกว่ามีส. กำลังตกอยู่ในความมืดมน มีม่านแห่งอคติครอบงำ ดังนั้น ศูนย์เฉพาะกิจกรณีธัมมชโย จึงร่วมกันแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เพียงหวังเป็นการสะกิดเตือนมส. ให้จัดประชุมใหม่ และสนองพระวินิจฉัยของสมเด็จพระสังฆราชทันที (17 พ.ค. ข่าวสด)

- ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์การอ้างอิงตำราและหลักฐาน

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ในระหว่างที่มีการประชุมตัวแทนกลุ่มพุทธศาสนิกชนไทย นำโดยนายวีรศักดิ์ สุนทรจามร ถ้อยคำใจมตีมีใจความว่า “ยกเล็ก พรบ.สงฆ์ มหาเถรสมาคมไร้ฝีมือหยุดสมิทธิกรรมกาย” อยู่บริเวณด้านหน้าตึกเพ็ชร (12 ธ.ค.41 มติชน)

จากประเด็นตัวอย่างที่ยกมานี้ ในประเด็นแรก การนำเสนอเรื่องราวตามกฎหมายของประเทศซึ่งมีความสวนกระแสกับเนื้อหาของพระลิขิตสมเด็จพระสังฆราชเป็นสิ่งที่ต้องมีการถูกเบี่ยงเบนไป เพราะมีความสำคัญไม่เท่ากับตัวบุคคล ต่อมาเป็นการนำเสนอกล่าวล่วงมหาเถรสมาคมว่าไม่เป็นธรรมซึ่งขัดกับที่คยกล่าวสนับสนุนในตัวอย่างตอนต้น สุดท้ายเป็นการนำเสนอความคิดเห็นที่สนับสนุนให้มีการยกเล็ก พรบ.สงฆ์ ของไทยเนื่องจากมีเนื้อหาที่เป็นผลดีต่อฝ่ายที่ตนเองเห็นว่าผิด และมีการกล่าวล่วงมหาเถรสมาคมเพราะตัดสินความไม่เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ จะสังเกตได้ว่าการเลือกที่จะแสดงความคิดเห็นที่สวนกระแสหลักของอุดมการณ์ในกลุ่มกฎหมายนั้นเป็นไปเนื่องจากกฎหมายหรือสิ่งที่เป็นลายลักษณ์อักษรเหล่านั้นไม่สร้างผลทางบวกให้กับตนเอง หรือไปสร้างผลทางบวกให้กับฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นส่วนใหญ่ แต่จากการนำเสนอของสื่อมวลชนแสดงให้เห็นว่าการเบี่ยงเบนเนื้อหาของอุดมการณ์ในกลุ่มดังกล่าวไม่ใช่เรื่องใหญ่หรือมีความผิดเท่ากับการไม่ทำตามอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐ เช่น พระลิขิตยอมสำคัญกว่ากฎหมาย เป็นต้น

จากผลของการวิจัยในส่วนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวทางในการนำเสนอประเด็นอุดมการณ์นั้นสามารถสรุปตามสมมติฐานได้ว่าข่าววัดพระธรรมกายมีลักษณะแนวทางการนำเสนอประเด็นอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐ ด้วยการนำเสนออย่างตามกระแสหลักมากกว่าในกลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐ และสวนกระแสมากกว่าในกลุ่มที่ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ

ในส่วนที่3 และส่วนที่4 ต่อไปนี้ จะเป็นการกล่าวถึงแนวทางในการนำเสนอแหล่งข่าว และการอ้างเหตุผลในข่าวว่ามีผลในการสนับสนุนแนวทางการนำเสนออุดมการณ์หลักในสังคมตาม สมมติฐานย่อยทั้งสองที่ผ่านมา หรือไม่อย่างไร

แนวทางการนำเสนอแหล่งข่าว

จากตารางที่ 3 พบว่าในข่าววัดพระธรรมกายสามารถแบ่งประเภทของแหล่งข่าวออกเป็นสามกลุ่ม คือ แหล่งข่าวฝ่ายวัด แหล่งข่าวฝ่ายรัฐ และแหล่งข่าวที่มีสถานะเป็นกลาง ซึ่งเมื่อดูในรายละเอียดตามความถี่แล้วพบว่า แหล่งข่าวที่มีจำนวนมากที่สุดได้แก่แหล่งข่าวที่มีสถานะเป็นกลางถึง ร้อยละ 55.4 ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงความถี่และร้อยละของแหล่งข่าวจำแนกตามสถานะภาพของแหล่งข่าวที่ปรากฏในข่าววัดพระธรรมกาย

แหล่งข่าว	จำนวน	%
แหล่งข่าวฝ่ายวัด		
เจ้าหน้าที่ของวัด	172	3.1
ฆราวาส	157	2.8
พระลูกวัด	156	2.8
รวม	485	8.9
แหล่งข่าวฝ่ายรัฐ		
เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ	1,273	12.4
นักการเมือง	331	6.1
หน่วยราชการ	214	3.9
ทหาร	94	1.7
รวม	1,912	24.1
แหล่งข่าวซึ่งมีสถานะเป็นกลาง		
ผู้สื่อข่าว	975	17.9
ผู้เดียดร้อน	486	8.9
พระเกจิ นักวิชาการ	424	7.8
องค์กร ตัวแทนสังคม	306	5.6
นักวิชาการปรัชญาศาสนา	302	5.5
มหาเถรสมาคม	230	4.2
พระสงฆ์	161	2.9
นักวิชาการ	143	2.6
รวม	3,027	55.4

จากตารางที่ 14 พบว่า แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเป็นความถี่มากที่สุดคือ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการถึง ร้อยละ 12.4 ซึ่งเป็นฝ่ายของรัฐ รองลงมาคือการนำเสนอข่าวโดยแหล่งข่าวและกลวิธีการเล่าข่าวด้วยตัวผู้สื่อข่าวเอง ร้อยละ 17.9 ในขณะที่แหล่งข่าวจากฝ่ายวัดมีเพียง ร้อยละ 8.9 ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกลุ่มของสถานะของแหล่งข่าวก็พบว่า แหล่งข่าวส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 55.4 เป็นแหล่งข่าวที่มีสถานะของความเป็นกลาง แต่เพียงเท่านั้นเรายังไม่สามารถที่จะสรุปผลของแหล่งข่าวที่มีต่อกรณีได้ ดังนั้นเราจึงนำแหล่งข่าวที่แบ่งเป็น 3 กลุ่มนี้มานำเสนอร่วมกับความเป็นบวก กลาง ลบต่อกรณี ในประเด็นที่แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ที่มีนัยยะทางอุดมการณ์แตกต่างกัน

ซึ่งเมื่อนำแหล่งข่าวมาพิจารณาการนำเสนอความคิดเห็นในประเด็นอุดมการณ์ทั้ง 2 กลุ่ม จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่า ในขณะที่แหล่งข่าวฝ่ายวัดพระธรรมกาย นำเสนอความคิดเห็นในประเด็นที่แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐและเป็นบวกต่อวัดถึงร้อยละ 87.7 ฝ่ายรัฐกลับไม่มีความเห็นที่เป็นบวกต่อวัดเลยในประเด็นที่แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐ ซึ่งแหล่งข่าวทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายที่มีสถานะเป็นกลางมุ่งที่จะนำเสนอความคิดเห็นที่เป็นลบต่อวัดในประเด็นที่แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ทั้งส่งเสริมอำนาจรัฐและไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ

ตารางที่ 15 แสดงความถี่และร้อยละจำแนกตามประเด็นซึ่งแบ่งนัยยะทางอุดมการณ์ที่มีแหล่งข่าวต่างกัน จำแนกตามผลของประเด็นที่เกิดขึ้นกับวัดพระธรรมกาย

ประเด็นที่แบ่ง นัยยะทาง อุดมการณ์	แหล่งข่าว																							
	ฝ่ายรัฐ								ฝ่ายวัด								ฝ่ายที่มีสถานะเป็นกลาง							
	บวก		กลาง		ลบ		รวม		บวก		กลาง		ลบ		รวม		บวก		กลาง		ลบ		รวม	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
นัยยะส่งเสริม อำนาจรัฐ	-	0.0	14	0.6	2,518	99.4	2,532	100.0	150	87.7	21	12.2	-	0.0	171	100.0	8	0.1	81	1.5	5,103	98.2	5,192	100.0
นัยยะไม่ส่งเสริมอำนาจ รัฐ	41	1.9	121	10.0	1,947	92.3	2,109	100.0	375	92.8	29	7.1	-	0.0	404	100.0	14	0.3	49	1.1	4,043	98.4	4,106	100.0
รวม	41	0.8	135	2.9	4,465	96.2	4,641	100.0	525	91.3	50	8.6	-	0.0	575	100.0	22	0.2	130	1.3	9,146	98.3	9,298	100.0

เมื่อนำมาทำการพิสูจน์ตามสมมติฐานย่อยที่ 3 โดยการนำเอาแหล่งข่าวมาพิจารณาร่วมกับประเด็นอุดมการณ์ที่จำแนกตามแนวทางการนำเสนอ และมีผลต่าง ๆ กันต่อวัดเราก็คพบว่า

ทั้งแหล่งข่าวฝ่ายรัฐและแหล่งข่าวที่มีสถานะเป็นกลางนั้น ผลจากการแสดงความคิดเห็นเป็นกลางต่อวัดมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี แหล่งข่าวทั้ง 2 กลุ่มก็ยังเสนอความคิดเห็นต่อประเด็นทั้ง 2 กลุ่มเพื่อสร้างผลที่เป็นลบต่อวัดมากกว่า ซึ่งประเด็นมีแนวทางส่งเสริมอำนาจรัฐ เป็นประเด็นที่สร้างความเป็นลบต่อวัดได้มากกว่า (ร้อยละ 99.1) ประเด็นที่มีแนวทางไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ในขณะที่ประเด็นที่มีแนวทางไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐแหล่งข่าวฝ่ายวัดก็ยกมาสร้างผลบวกให้กับวัดได้มากกว่า (ร้อยละ 42.0) ดังที่ปรากฏในตารางที่ 16

จึงสามารถสรุปผลที่ได้จากตารางว่า ในสมมติฐานย่อยที่ 3 ว่า แนวทางในการนำเสนอแหล่งข่าวในข่าววัดพระธรรมกายมีแนวโน้มในการเลือกแหล่งข่าวให้เป็นข้อมูลหนึ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอ อย่างมีความสัมพันธ์ต่อแนวทางในการนำเสนออุดมการณ์ เพื่อผลิตซ้ำอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐมากกว่านำเสนออุดมการณ์กลุ่มไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ

ตารางที่ 16 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ ตามแนวทางการนำเสนोजำแนกตามประเภทของแหล่งข่าว

ประเด็นซึ่งแฝงนัยยะ ทางอุดมการณ์จำแนก ตามผลของแนวทางการ นำเสนอ	แหล่งข่าว																							
	ฝ่ายรัฐ								ฝ่ายไม่								ฝ่ายที่มีสถานะเป็นกลาง							
	บวก		กลาง		ลบ		รวม		บวก		กลาง		ลบ		รวม		บวก		กลาง		ลบ		รวม	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
เสนอในแนวทางส่งเสริม อำนาจรัฐ	-	0.0	25	0.8	3,043	99.1	3,068	100.0	169	32.1	356	67.8	-	0.0	525	100.0	19	0.2	57	0.8	6,764	98.8	6,840	100.0
เสนอในแนวทางไม่ส่งเสริม อำนาจรัฐ	41	2.6	110	6.9	1,422	90.4	1,573	100.0	21	42.0	29	58.0	-	0.0	50	100.0	3	0.1	73	2.9	2,382	96.9	2,458	100.0
รวม	41	0.8	135	2.9	4,465	96.2	4,641	100.0	190	33.0	385	66.9	-	0.0	575	100.0	22	0.2	130	1.3	9,146	98.3	9,298	100.0

วิเคราะห์แหล่งข่าวในเชิงคุณภาพ

ผลที่พบจากความถี่ของข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในข่าววัดพระธรรมกายประกอบ ด้วยแหล่งข่าวฝ่ายรัฐ แหล่งข่าวฝ่ายวัด และแหล่งข่าวที่มีสถานะเป็นกลาง อันประกอบไปด้วย พระสงฆ์ นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้อง แหล่งข่าวกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือแหล่งข่าวฝ่ายรัฐ รองลงมาคือ แหล่งข่าวที่มีสถานะเป็นกลางและแหล่งข่าวฝ่ายวัด ตามลำดับ ซึ่งแหล่งข่าวในแต่ละกลุ่มก็จะมีความคิดเห็นที่ปะปนกันเป็นทั้งบวก กลาง และลบ ต่อวัดพระธรรมกาย เราจึงไม่สามารถแบ่งความเป็นบวก กลาง ลบต่อวัดได้จากจำนวนของแหล่งข่าวแต่ละกลุ่มที่มีจำนวนแตกต่างกันเท่านั้น แต่กระบวนการในการนำเสนอแหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นต่อวัดต่างกัน ในกระบวนการนำเสนอที่ต่างกันจึงจะสามารถนำมาใช้เป็นข้อสรุปที่ดีได้ว่า สื่อมวลชนมีการนำเสนออย่างไร กับแหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้งสามกลุ่ม

ดังนั้นในเชิงคุณภาพ นี้ ผู้วิจัยจะทำการพิจารณาในเรื่อง วิธีการนำเสนอแหล่งข่าวของสื่อมวลชน และความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของแหล่งข่าวกับหัวข้อข่าว ซึ่งวิธีการในการนำเสนอแหล่งข่าวของสื่อมวลชน ควบคู่ไปกับการอ้างเหตุผลของแหล่งข่าวซึ่งนำเสนอสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหาผู้วิจัยพบลักษณะเด่นในการนำเสนอแหล่งข่าวของสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆดังนี้

2.1 เพิ่มความน่าเชื่อถือ

จากการศึกษาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า มีวิธีการนำเสนอแหล่งข่าวกลุ่มหนึ่งด้วยการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่แหล่งข่าว เพื่อให้ส่งผลต่อนักข่าวของสื่อที่แหล่งข่าวเสนอ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะของการนำเสนอเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และเพิ่มความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว ให้รายละเอียดเรื่องตำแหน่ง สถานะและบทบาทที่คนยอมรับของแหล่งข่าว มีการนำการสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่ 2 ขึ้นในหัวข้อที่แหล่งข่าวที่ 1 เสนอ โดยมีเนื้อหาความเห็นที่ตามกระแสกัน ตัวอย่างเช่น

นายแพทย์ประเวศ วะสี เจ้าของรางวัลแมกไซไซ ราชภรณ์อาวุโส เขียนบทความเรื่อง “ลัทธิธรรมกายกับบทบาทของสังคมไทย” ว่า สิ่งที่ร้ายแรงไม่ค่อนมีใครพูดถึงคือ การโปรแกรมความคิดให้เหมือนกัน เพื่อให้ควบคุมได้ เช่นเดียวกับคอมมิวนิสต์และลัทธิต่างๆ นพ.

ประเวศ ระบุอีกว่าทางที่ดีที่สุดคือสำนักวัดพระธรรมกายแยกตัวออกจากพุทธศาสนา ประกาศเป็นลัทธิธรรมกาย (9 เม.ย. 42 มติชน)

พระพิศาลธรรมพาทิ หรือพระพยอม กัลยาโณ ให้สัมภาษณ์ว่า เห็นด้วยกับความคิดของ นายแพทย์ประเวศ เพราะทางวัดพระธรรมกายล้างสมองคน และพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้ ยึดติด สำหรับเรื่องการแยกนิกาย ก็ขอให้แยกไปเสีย (10 เม.ย. 42 มติชน)

จากเนื้อหาข่าวที่ตัดมา 2 เนื้อหาข่าว จะเห็นได้ว่า ในเนื้อความแรก มีการสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลด้วยตำแหน่งรางวัลที่ได้รับ โดยเน้นจุดดังกล่าวเพื่อให้ผู้อ่านสนใจ เนื้อหาของแหล่งข่าวที่มานำเสนอ จากนั้นในเนื้อหาข่าวที่ตามมาอีก 1 วันถัดมา เป็นการไปถามความคิดเห็นของแหล่งข่าวที่ประชาชนเชื่อถือศรัทธาในความคิดที่มีความคิดเห็นเป็นบวกไปในทางเดียวกันกับแหล่งข่าวแรก เพื่อมาเสริมเนื้อหาความคิดเห็นของแหล่งข่าวแรกอีกครั้งให้รัดกุม มีความน่าเชื่อถือสูงกว่าเดิม และยังมีการนำเสนอในลักษณะอื่นที่พบในเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกายอีกด้วย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ได้ประธานวรธรรมกถา เนื่องในวันมาฆบูชา ซึ่งเป็นที่นึ่งสังเกตว่ามีเนื้อหาตามกระแสกับกรณีปัญหาวัดพระธรรมกายอย่างชัดเจน (มี.ค. 42 ไทยรัฐ)

นายอานวย สุวรรณศิริ ที่ปรึกษาคณะกรรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เปิดเผย หลังการประชุมว่า ในประเด็นที่สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงมีพระวรธรรมกถานี้ ตนอยากฝากให้ฝ่ายรัฐตลอดจนถึงพระสังฆาธิการทุกระดับ ควรที่จะนำไปวิเคราะห์ และยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ (4 มี.ค. 42 ไทยรัฐ)

ลักษณะเนื้อหาข่าวเช่นนี้เป็นการนำคำพูดของแหล่งข่าวแรกที่มีความน่าเชื่อถือ อยู่ในตัวเอง มาสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่สอง ให้ความน่าเชื่อถือแก่แหล่งข่าวที่สองด้วยตำแหน่งหน้าที่ของแหล่งข่าว และนำเสนอความคิดของแหล่งข่าวที่มีความคล้ายคลึงตามกับแหล่งข่าวแรก เพื่อให้แหล่งข่าวที่สองเป็นเหมือนตัวแทนของกลุ่มคนที่ดี ซึ่งเลือกที่จะปฏิบัติตามข้อเสนอของแหล่งข่าวแรก เป็นการกระตุ้นผู้อ่านให้รู้สึกตามไปด้วยได้

สำหรับแหล่งข่าวที่ไม่ระบุชื่อหรือ แหล่งข้อมูลที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ สถานะที่มีความน่าเชื่อถือในตนเองมาอ้างอิง ก็มีกระบวนการในการนำเสนอความคิดหรือข้อมูลอิงกับชื่อหรือบุคคลที่คนยอมรับ หรือจะเป็นในลักษณะใช้ความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวที่คนยอมรับมาสร้าง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยก็มีเช่น

ทาง สมช. ได้ให้ข้อมูลทั่วไปที่ได้ศึกษาและติดตามมาตลอดกว่า 10 ปี ซึ่งเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ สำหรับสิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ พฤติกรรมของวัดพระธรรมกายในการระดมคนนับล้านคน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากลัว และอาจกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้ ขณะเดียวกัน ข้อมูลของสื่อมวลชนที่นำเสนอส่วนใหญ่มีมูลและมีความเป็นไปได้อย่างสูง แหล่งข่าวจากคณะกรรมการยังเปิดเผยถึงคำพูดของพล.ต. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ในช่วงปี 2531-2532 ที่ได้มีการซักถามว่า หากได้เป็นนายกรัฐมนตรีเป็นห่วงเรื่องอะไรมากที่สุด โดยท่านได้ตอบว่า เป็นห่วงเรื่องวัดพระธรรมกาย (14 ม.ค. 42 ไทยโพสต์)

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นบุคคลซึ่งเป็นที่นิยมชมชอบของคนหลายกลุ่มในสังคมไทยมีชื่อเสียงว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ครอบคลุมในหลายสาขา เมื่อนำมานำเสนอควบคู่กับข้อมูลที่ได้รับมา ถึงแม้ว่าข้อมูลนั้นจะมาจากแหล่งสารที่อ้างอิงได้ไม่ชัดเจนเป็นตัวบุคคลหรือหาแหล่งที่มาที่เปิดเผยไม่ได้ ก็ยังมีผลทำให้สารนั้นเพิ่มค่าความน่าเชื่อถือขึ้นมาได้จากการอ้างอิงบุคคล

2.2 ลดความน่าเชื่อถือ

ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเมื่อแหล่งข่าวมีความคิดเห็นเป็นบวกต่อวัด ในกรณีที่แหล่งข่าวเป็นผู้ที่มีสถานะที่พึงเป็นผู้ที่มีความรู้และสามารถอ้างอิงในเรื่องที่แหล่งข่าวมีความเห็นเป็นบวกต่อวัดได้ การนำเสนอแหล่งข่าวมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะเป็นการนำเสนอแหล่งข่าวนั้นให้มีภาพลักษณ์ที่ไม่มีความน่าเชื่อถือโดยการหาข้อมูลโจมตี หรือนำเสนอแหล่งข่าวอื่นเพื่อลดความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวบวกดังกล่าว ในหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งการโจมตีที่แนวคิดของแหล่งข่าว การโจมตีที่ความรู้ การโจมตีด้วยภูมิหลัง และ อ้างอิงบุคคลที่ประชาชนเชื่อถือว่ามีความคิดเห็นไม่ตรงกับแหล่งข่าวดังกล่าว อาทิ

ผู้สื่อข่าวรายงานว่าเนื้อหาของบทบรรณาธิการในวารสารพุทธศาสนศึกษาของศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย ดร. สมภาร พรหมทา เกี่ยวกับเรื่องนิพพาน-อิตตา-อนัตตา ตามที่พระสมชาย ฐานวุฑโฒอ้างนั้น สรุปว่า เรื่องนิพพานเป็นประเด็นทาง

วิชาการระดับสูง ที่ต้องการผู้รู้ทางพุทธศาสนา และปรัชญามารวมกันแสดงความเห็น เรื่องทางวิชาการไม่ใช่เรื่องที่จะตัดสินได้ด้วยมติมหาชน ในพระไตรปิฎกมีข้อความที่ระบุว่านิพพานเป็นอนัตตาอยู่เพียงแห่งเดียว คือในคัมภีร์บริวาร ไม่ได้อยู่ในรูปของพระพุทธรูปโดยตรง (30 พ.ศ. ข่าวดสด)

สำหรับกรณีที่พระสมชาย ฐานวุฑโฒ ได้นำข้อความของนายสมภาร พรหมทา ผอ.ศูนย์ศาสนศึกษาจุฬาฯ มาอ้างว่าในพระไตรปิฎกที่ข้อความระบุว่านิพพานเป็นอนัตตาที่เดียว และพระธรรมปิฎกก็ยอมรับว่าคัมภีร์บริวารเป็นของที่แต่งใหม่ นายกมล ศรีนอก เลขาธิการสมาคมศิษย์เก่า มจร.กล่าวว่า จากการสัมภาษณ์แสดงความดันทุรัง ดื้อดึง ไปหาผู้ที่มีแนวความคิดตรงกันมาอ้าง แต่ไม่คำนึงถึงภูมิหลังของบุคคลที่ออกมาพูด ซึ่งเปรียบไม่ได้กับพระสังฆราชและพระธรรมปิฎก เดิมที่นายสมภารเป็นศิษย์เก่ามจร. เรียนศาสนาในแง่ของปรัชญา แต่ไม่เข้าใจว่าศาสนาเป็นเรื่องของสังฆะธรรม อีกทั้งชอบอ้างตัวว่าเรียนจบจากจุฬาฯ เป็นศิษย์ลี้มครุ ยิ่งเคยสร้างเรื่องให้พระธรรมปิฎกต้องลาออกจากตำแหน่งอธิการบดีมจร. เพื่อแสดงความรับผิดชอบทั้งที่ไม่ใช่เรื่อง (31 พ.ศ. ข่าวดสด)

ในตัวอย่างแรกนี้จะเห็นการอ้างเหตุผลเพื่อที่จะปฏิเสธความคิดเห็นของแหล่งข่าว ด้วยการอ้างอิงตัวบุคคลของแหล่งข่าว เป็นการโจมตีที่ตัวบุคคลผู้นั้นว่าเป็นผู้ที่ไม่น่าเชื่อถือเพราะตัวของเขา ไม่ใช่ตำแหน่งทางวิชาการใดๆ ร่วมไปกับการอ้างอิงบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่ยอมรับ นำเสนอในแง่มุมที่กล่าวเกินจริงในเรื่องที่ผ่านมาในอดีตซึ่งไม่มีการกลับไปตรวจสอบ เพื่อนำมาสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีแก่แหล่งข่าวดังกล่าวด้วย

นายสุชาติ ก่อไพศาล ได้ยกกรณีที่พระสมชาย ฐานวุฑโฒ วัดพระธรรมกาย ได้จัดพิมพ์หนังสือ และยกอ้างบทความพิเศษ “นิพพานเป็นอัตตาหรืออนัตตา” จากหนังสือเรื่องเถระบัญญัติ ของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (แพ ติสสเทโว) สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 12 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มาสนับสนุน โดยนายสุชาติกล่าวว่า ที่พระสมชายบอกว่า พระนิพพานเป็นอัตตาเพราะพระสมชายภูมิใจในเรื่องอัตตา เห็นว่าความเที่ยงเป็นสุข แต่ไม่ตรงกับสังฆธรรมของพระพุทธเจ้า ทำให้แก่นคำสอนของพระพุทธเจ้าบิดเบือน “การที่พระสมชายบอกว่า เรื่องของอัตตาเป็นอภิปรัชญา แสดงว่าพระสมชายเป็นแค่นักปราชญ์ธรรมดาเท่านั้น ไม่ใช่ นักแสวงหาความจริง แต่พุทธศาสนาไม่ใช่ปรัชญา เพราะเมื่อศึกษาให้ลึกซึ้งแล้วจะพบสังฆธรรม ดังนั้น จะถือว่าความคิดดังกล่าวนี้เป็นอภิปรัชญาของคนตีความเท่านั้น และพระที่คิดแบบนี้ น่าจะเป็นมิจฉาทิฐิของคนพาลเท่านั้น” (25 ม.ค. 42 มติชน)

จากเนื้อหาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในขณะที่แหล่งข่าวที่เป็นบวกต่อวัดอ่าอิงบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือและมีสถานะอันสมควรการโจมตีแหล่งข่าวก็เปลี่ยนแปลงเป้าหมายไป และโจมตีที่ตัวแหล่งข่าวไม่ใช่สิ่งที่แหล่งข่าวนำเสนอว่าเป็นผู้ที่มีความคิดไม่เหมาะสม โดยกล่าวเสียงไม่พุดถึงบุคคลที่แหล่งข่าวกล่าวอ่าอิง เพราะไม่อาจทำลายความน่าเชื่อถือของบุคคลนั้นได้

พระพิพิธธรรมสุนทร เลขานุการเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์ศนเทพวราราม ออกมาสนับสนุนพระธรรมกายกล่าวว่า เรื่องวัดพระธรรมกายเป็นคดีใหญ่ ที่สำคัญต้องอย่าบ้าข่าว ต้องฟังความเห็นทั้งสองฝ่าย ครั้งหนึ่งเราเคยมีบทเรียน คือกรณีพระพิมลธรรมที่จับกุมถอดผ้าเหลือง สุดท้ายเมื่อมีการต่อสู้คดีที่พันโทษ ทั้งพระสงฆ์และนักวิชาการที่ออกมาแสดงความเห็นน่าจะยึดกรณีพระพิมลธรรมมาเป็นตัวอย่างด้วย ข้อกล่าวหาว่าปราชญ์นั้นต้องมีการตั้งระบบในการพิจารณา จะไปพิจารณากันนอกมหาเถรฯไม่ได้ (10 พ.ศ. ข่าวสด)

ดร.พระมหาต่วน สิริธัมโม รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยให้สัมภาษณ์ว่า จากการที่พระพิพิธธรรมสุนทร ได้ออกมาแสดงทรรศนะกรณีปัญหาธัมมชโย หากเอามาเปรียบกับพระพิมลธรรมแล้วคนละเรื่องเลย เพราะท่านสอนวิปัสสนา ไม่มีเรื่องอกิณหาร มีความคิดกว้างไกลส่งพระไปสอนวิปัสสนาต่างประเทศทำให้รัฐบาลเข้าใจผิด ท่านไม่เน้นการสร้างวัดหรืออกิณหาร แต่สร้างคนให้เป็นคนดี และที่สำคัญท่านถูกปรักปรำ ไม่มีความผิดเหมือนธัมมชโย (13 พ.ศ. ข่าวสด)

และในขณะที่ตัวอย่างถัดมา แหล่งข่าวนำเสนอในเชิงเปรียบเทียบกรณีของวัดกับกรณีในอดีตในแง่ที่ต้องการสื่อว่าอย่าด่วนตัดสินให้ฟังความเห็นของทั้งสองฝ่าย สื่อก็นำเสนอแหล่งข่าวของตนเองในแง่ที่มาลบความน่าเชื่อถือในด้านข้อมูลแทน ว่าแหล่งข่าวที่เป็นบวกนั้นมีข้อมูลเรื่องกรณีเก่าผิดพลาด ซึ่งเป็นการตีความคนละด้านและโจมตีในอีกด้านหนึ่งซึ่งแหล่งข่าวแรกไม่ได้กล่าวพาดพิงถึง

นอกจากนี้ยังมีวิธีการนำเอาบุคคลซึ่งคนให้ความเคารพเชื่อถือมาอ้างว่า ท่านมีความรู้สึกในเรื่องนี้อย่างไรเพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผิดเพราะบุคคลที่เรานับถือยังรู้สึกไม่ดีกับเรื่องดังกล่าว ทั้งๆจริงแล้วเป็นการเบี่ยงเบนจุดที่จะลดความน่าเชื่อถือเพราะไม่อาจลดความน่าเชื่อถือของหลักการของสถาบันหรือองค์กรได้โดยตรง อาทิ

พระมหาตวัน สิริธัมโม รองอธิการบดีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวว่า ปริญญาเอกที่ให้พระไชยบุญย์ ทาง วิทยาเขตเชียงใหม่พิจารณากลับกรงมาแล้วต้องถือเป็นทางให้เกียรติกัน ในขณะที่พระ และอาจารย์เกิดกระแสดความไม่พอใจ ที่ผู้ใหญ่ของสถาบันเบรคมิให้มีการนำสถาบันไป เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ว่า หากจะพูดต้องใช้นามส่วนตัวมิใช่สถาบัน ซึ่งเมื่อพระธรรมปิฎกทราบ ก็ทำให้เสียใจมาก เพราะพระรูปที่ขัดขวางเคยเป็นลูกศิษย์ที่พระธรรมปิฎกรักมาก ล่าสุด ทราบว่ากระบวนการขอปริญญาเอกให้พระไชยบุญย์ไม่ถูกต้องตามกระบวนการที่ทางวิทยา เขตเชียงใหม่ได้ดำเนินการ และยังเป็นสิ่งที่สังเกตว่าเจ้าอาวาสเสนอเงินสร้างห้องสมุด 2 แสน บาทด้วย (10 เม.ย. 42 เดลินิวส์)

ลักษณะเนื้อหาที่มักจะพบบ่อยที่สุดในการนำเสนอแหล่งข่าวและลดความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวนั้น ก็คือการนำเสนอแหล่งข่าวที่ไม่ระบุชื่อแต่ระบุที่มาว่ามีความน่าเชื่อถือ นำเสนอถึงความไม่ชอบมาพากลของสิ่งที่แหล่งข่าวแรกกล่าวถึง มักจะไม่ใช้การโจมตีแหล่งข่าวแรก แต่เป็นการเพิ่มข้อมูลทางลบให้กับข้อมูลเป็นกลางที่แหล่งข่าวแรกนำเสนอ เช่น

นายปลอดประสพ สุรัสวดี อธิบดีกรมป่าไม้ เปิดเผยว่าการขออนุญาตใช้พื้นที่สวนป่าดอย บ่อหลวง อำเภอฮอด จ.เชียงใหม่ ของวัดพระธรรมกาย ตรวจสอบแล้วพบว่าเป็นไปอย่างถูกต้อง อธิบดีกรมป่าไม้กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ทุกคนเคยไปวัดธรรมกายเนื่องจากสมัยอธิบดีผ่อง กำหนดเป็นนโยบาย ซึ่งบางครั้งก็ต้องใช้เวลาหลายวัน ทั้งนี้ตนไม่ได้มองว่าผิดแต่ก็ไม่ถูก แหล่งข่าวในกรมป่าไม้กล่าวว่า การขออนุญาตใช้พื้นที่สวนป่า ดอยบ่อหลวงของวัดพระ ธรรมกายใช้เวลาอนุมัติอย่างรวดเร็ว กระทั่งอธิบดีเซ็นอนุมัติรวมเวลาไม่ถึง 2 เดือน (10 ธ.ค. ไทยโพสต์)

2.3 แหล่งข่าวไม่สัมพันธ์กับหัวข้อข่าว

ดังที่ทราบกันอยู่แล้วว่าเมื่อเราจะทำการสิ่งใดเราย่อมสรรหาเครื่องมือที่เหมาะสม กับงานนั้นมาใช้ เช่นเดียวกับผู้ช่วยที่เราก็ต้องเลือกให้เหมาะกับงานเช่นกัน งานดังกล่าวจึงจะออกมาสำเร็จเป็นผลที่ดีและเป็นชิ้นงานที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกันกับการเลือกแหล่งข่าวเพื่อมาเป็นข้อมูลในการนำเสนอข่าว ผู้สื่อข่าวที่ดีซึ่งต้องการข่าวที่มีคุณภาพย่อมเลือกแหล่งข่าวให้เหมาะสมกับ หัวข้อของเรื่องที่เขาต้องการความรู้ หรือข้อมูลในเรื่องนั้นๆ เราไม่อาจได้ข้อมูลที่มีคุณภาพจาก แหล่งข่าวที่ขาดคุณภาพ ดังนั้นข้อมูลที่เรได้จากแหล่งข่าวที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่รู้เรื่องนั้นๆ อย่าง ชัดแจ้งก็ไม่อาจเป็นข้อมูลที่ดีได้ ในขณะที่การสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นของแหล่งข่าวต่อ

กรณี คุณสมบัติของแหล่งข่าวไม่ได้มีผลต่อคุณภาพของบทสัมภาษณ์มากนัก เพราะความคิดเห็นเป็นเรื่องส่วนบุคคล ผู้สื่อข่าวอาจจะถามใครก็ได้ แต่ความคิดเห็นของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่จะนำมาตัดสินเรื่องราวทั้งหมดได้

จากที่กล่าวมา จึงเห็นได้ถึงความแตกต่างในการเลือกที่จะป้อนคำถามชนิดใด กับใคร ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของข่าวแตกต่างกันไป ตัวอย่างเช่น ถ้าเราต้องการทราบเรื่องราวเกี่ยวกับพระไตรปิฎก แนวทางปฏิบัติของศาสนาโดยตรง ก็ควรถามจากพระสงฆ์ ซึ่งพระสงฆ์แต่ละสายก็มีความสามารถแตกต่างกันตามวัตรปฏิบัติของท่าน สายพระป่าเน้นวิปัสสนาธุระ ปลีกวิเวกเราก็ควรถามเรื่องปฏิบัติ ส่วนพระสายที่เรียนพระปริยัติเป็นหลัก เน้นคันถธุระ เราก็ควรถามเรื่องพระปริยัติ ในขณะที่เรื่องราวเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อเนื้อหาข่าวเราไม่จำเป็นที่จะต้องเลือกแหล่งข่าวในการสัมภาษณ์มากเท่าการสัมภาษณ์ถึงข้อมูลเฉพาะความสามารถ ดังนั้นข้อมูลที่มีคุณภาพต่อข่าวก็คือข้อความที่เหมาะสมกับแหล่งข่าวด้วย จากเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกายของหนังสือพิมพ์ไทยเราพบว่าเนื้อหาข่าวของวัดพระธรรมกายประกอบได้ด้วยบทสัมภาษณ์ที่เป็นความคิดเห็น ผสานกับบทสัมภาษณ์ที่ต้องการให้แหล่งข่าวเป็นผู้ตัดสิน ๓ ความ ความหมายของสิ่งต่างๆ ที่มีผลต่อบทสรุปของข่าว เช่น การทำบุญ พระไตรปิฎก การนิยามศัพท์ต่างๆ ทางศาสนา ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหาข่าววัดพระธรรมกาย ความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อข่าวกับแหล่งข่าวมีลักษณะเด่นดังนี้

เมื่อพิจารณาแหล่งข่าวในข่าววัดพระธรรมกายตามลักษณะของบทสัมภาษณ์พบว่า ถึงแม้ว่าในข้อมูลส่วนปริมาณจะพบว่าการอ้างแหล่งข่าวที่กระจายกันไปในแต่ละกลุ่มพอสมควร แหล่งข่าวส่วนใหญ่ที่ได้รับการป้อนคำถามทางวิชาการมักมีการซ้ำอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากกว่าที่จะมีการกระจายการสัมภาษณ์ ซึ่งเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้คำจำกัดความความรู้ด้านศาสนา นิยามศัพท์ การปฏิบัติทางศาสนา หากเลือกแหล่งข่าวเพียงกลุ่มเดียวก็ดูจะเป็นการไม่ยุติธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาหรือวัดพระธรรมกายมากนัก แม้ว่าผู้สื่อข่าวจะสามารถอ้างได้ว่าแหล่งข่าวของตนอาทิ ท่านพระธรรมปิฎก จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องทางศาสนา มากที่สุดในประเทศไทยในเวลานี้จึงเลือกท่านมาเป็นแหล่งข่าวที่เป็นต้นแบบในการให้คำนิยามและไขข้อข้องใจทางศาสนาพุทธก็ตาม แต่ในประเทศไทยมีการแบ่งสายพระออกเป็นหลายสายหลายกลุ่ม ทั้งพระสายที่มุ่งศึกษาพระปริยัติ พระสายธุรดงค์ พระสายวิปัสสนากรรมฐาน พระป่าและยังแบ่งเป็นมหานิกายและธรรมยุติกด้วย ซึ่งพระในแต่ละสายเองก็ย่อมมีความรู้ความสามารถในสายของตนเองดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นเนื้อหาข่าวที่ดีและมีคุณภาพย่อมนำเสนอข้อคิดจากแหล่งข่าวในเรื่องที่แหล่งข่าวเชี่ยวชาญ

ในขณะที่การซ้ำแหล่งข่าวในเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นความคิดเห็นของแหล่งข่าว ไม่เกิดผลเสียมากเพียงแต่อาจมีผลทางจิตวิทยาบ้างกับบุคคลที่เชื่อถือความคิดของคนของตนเอง นิยมชมชอบเป็นการส่วนตัว แหล่งข่าวส่วนใหญ่ที่ถูกนำเสนอในลักษณะดังกล่าวจึงมักเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคม แต่สื่อมวลชนเน้นคำถามเรื่องอื่นที่นอกเหนือจากกรอบความรู้ของแหล่งข่าว อาทิบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องศาสนาได้อย่างผู้รู้จริง ทั้งๆที่บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอันจำกัดจึงเป็นการใช้แหล่งข่าวไปอย่างเสียเปล่าทั้งๆที่ความรู้ในเรื่องที่บุคคลเหล่านั้นเชี่ยวชาญ มีคุณค่าต่อเนื้อหาข่าว อาทิ

นายวัฒนา อัครเวม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยกล่าวถึงเรื่องการทำบุญว่า "การทำบุญไม่ใช่เป็นการบริจาคเงินมากและต้องได้บุญมาก คนทำบุญถ้าทำบุญเพียงแค่ว่าข้าวช้อนเดียวไม่ได้หวังผลตอบแทนก็ได้บุญแล้ว เพราะหลักพุทธศาสนาบอกว่าการทำบุญขึ้นอยู่กับจิตใจ" (23ธ.ค. 41 มติชน)

นายประเสริฐ จันทวงศ์ ประธานชมรมศุภมิตรพระเครื่องทิพย์เนตร จ.เชียงใหม่กล่าวว่า การออกมาโฆษณาชักชวนประชาชนให้หลงเชื่อในอภินิหารเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ตนเองไม่เคยโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนหลงงมงายเช่นนี้ (9 ธ.ค.41 มติชน)

นายประจันต์ ฐานังกรณ์ พ่อค้าขายเสื้อผ้ายีน และนายวีระศักดิ์ สุนทรจามร ดิวเตอร์สอน ภาษาเยอรมัน ได้ทราบเรื่องวัดพระธรรมกายจากสื่อต่างๆจึงเข้าร้องเรียนกับกองปราบปรามที่วัดพระธรรมกายได้สร้างรูปเหมือนพระพุทธรูป โดยปราศจากพระไตรปิฎก ผิดแบบธรรมเนียมในพระไตรปิฎก ถือเป็นการขัดแย้งกับคำสอนของพระพุทธรูปเจ้าตามพระวินัยสงฆ์ (11 ม.ค. 42 ไทยรัฐ)

นายประสิทธิ์ เขียวดอกน้อย ศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี กล่าวว่า มีหลายสิ่งหลายอย่างของวัดนี้ที่ผิดแผกแตกต่างไปจากคำสอนของพระพุทธรูปเจ้า โดยเฉพาะเรื่องปาฏิหาริย์ ซึ่งเป็นเรื่องงมงาย (6 ม.ค. 42 มติชน)

พระสิงห์ทน นราสโภ พระนักต่อต้านพุทธพาณิชย์ กล่าวว่าหลักฐานพระไตรปิฎกยืนยันแน่ชัดว่านิพพานเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่สถานที่ ผู้ที่ยึดถือนิพพาน อัตตา มีตัวตนคือพวกพาล (8 ก.พ. 42 เดลินิวส์)

ในขณะที่แหล่งข่าวอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นพระในสายปฏิบัติตั้งคักรรฐานซึ่งเป็นกลุ่มของพระที่สามารถไขข้อข้องในเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติได้ แต่เมื่อพิจารณาถึงหัวข้อข่าวที่ผู้สื่อข่าวสัมภาษณ์หรือถามแก่แหล่งข่าวดังกล่าวพบว่า ส่วนใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้แหล่งข่าวได้ตอบเรื่องราวที่แหล่งข่าวมีความเชี่ยวชาญ เช่น

หลวงพ่อกุณ ปริสุทโธ เจ้าอาวาสวัดบ้านไร่ กล่าวถึงกรณีที่พระ-เณร ลูกวัดพระธรรมกาย ร่วมกันเสพยาบ้าที่โรงแรมว่า "คนเหล่านี้ทำให้ศาสนาหมวมอง มันไปปฏิบัติธรรมอะไรกัน ในโรงแรม และการที่วัดพระธรรมกายมีคนเข้าปฏิบัติธรรมเป็นหมื่นเป็นแสนกว่าคงมองไม่เห็นธรรม (13 ธ.ค.41 มติชน)

ด้านพระอาจารย์สุชาติ รองเจ้าอาวาสฝ่ายปฏิบัติสวนโมกขพลาราม จ.สุราษฎร์ธานี กล่าวว่า การที่จะปฏิบัติธรรมนั้นไม่จำเป็นต้องก่อสร้างอาคารใหญ่โตวัตถุนิยมก่อให้เกิดความวุ่นวายทางโลก ที่สวนโมกขใช้ต้นไม้ ป่าทึบ เป็นที่อบรมสั่งสอนผู้คนให้ลดกิเลส (16 ธ.ค.41 มติชน)

พระครูสาทร ธรรมนิเวศน์ เจ้าอาวาสวัดหนองสนมศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา จ.ระยอง กล่าวถึงการจัดงานวันวิสาขบูชาของวัดพระธรรมกายว่า แสดงว่าวัดพระธรรมกายไม่เกรงกลัวต่อมติของมส. (31 พ.ค. 42 ข่าวสด)

แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์เลือกมาเหล่านี้ ต่างเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านที่ตนเองเชี่ยวชาญ แต่สื่อกลับเลือกที่จะนำเสนอเนื้อหาของความคิดเห็นของแหล่งข่าวดังกล่าวในแง่ที่ไม่สามารถนำความรู้ความสามารถของแหล่งข่าวมาใช้ได้อย่างเต็มที่ หรือมีการนำเสนอความคิดเห็นของแหล่งข่าวที่ดีความสิ่งที่อยู่นอกเหนือความสามารถเฉพาะของตนเอง เนื้อหาข่าวของข่าวที่ได้จากแหล่งดังกล่าวอาจมีผลทางด้านโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี แต่ขาดในเรื่องคุณภาพในการเลือกแหล่งข่าว และมีผลทำให้การนำเสนอข่าวขาดคุณภาพในการเลือกใช้แหล่งข่าว

2.4 การเสาะหาข้อมูลไม่เท่ากัน

เนื่องจากเนื้อหาข่าวของวัดพระธรรมกายนี้มีลักษณะของข่าวแบบสืบสวนสอบสวน เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นมาสืบเนื้อหาข่าว ดังนั้นการเสาะหาข้อมูลที่มีค่าต่อเนื้อหาข่าว

จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะข้อมูลยังสามารถสืบเสาะได้ลึกและซับซ้อนก็ยังสามารถที่จะนำมาประมวลเพื่อสรุปเรื่องราวได้ แต่จากการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้วิจัยพบความไม่เท่าเทียมกันในการเสาะหาข้อมูลเบื้องต้นของข่าว ในขณะที่แหล่งข้อมูลกลุ่มหนึ่งได้รับการนำเสนอโดยขาดการตรวจสอบที่ดี แหล่งข้อมูลอีกกลุ่มต้องผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียด

ในกรณีที่แหล่งข่าวเป็นบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียงหรือไม่ใช่คนที่เป็นแหล่งข่าวที่สังคมยอมรับ ไม่ได้มีหน้าที่ตำแหน่งหรือสถานะในการอ้างอิงข้อมูลได้ หรือเป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้รับการตรวจสอบแหล่งที่มาและความเชื่อถือได้ของข้อมูลนั้นแต่ข้อมูลเหล่านั้นมีการแสดงนัยยะที่เป็นลบต่อวัดพระธรรมกาย เนื้อหาของข่าวที่ได้จากแหล่งข้อมูลกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ได้รับการนำเสนอโดยง่าย อย่างรวดเร็ว และมีการซ้ำแหล่งข่าวดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ดังนี้

พระبانเย็นชินวโร เข้าร้องทุกข์ให้สืบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของวัดรวม 5 ข้อ กล่าวหา คือ 1. หลอกหลวง คดโกงชาวนา 2. ละเมิดกฎหมาย พ.ร.บ. การเช่าที่ดิน 3. หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ 4. บ่อนทำลายพุทธศาสนา 5. มีพฤติกรรมก่อการร้ายเนื่องจากแอบขุดอุโมงค์ลับในวัด พระبانเย็นเคยเป็นแกนนำชาวบ้านต่อสู้กับวัดพระธรรมกายมาโดยตลอด จนตนเองถูกดำเนินคดีครั้งที่บุกเข้าเผาวัด และถูกจับกุม ศาลตัดสินจำคุก ปี 2535 และออกจากคุกเมื่อปี 2538 ซึ่งพระبانเย็นยืนยันว่าที่มาครั้งนี้มิได้เป็นการล้างแค้น เพียงแต่ต้องการให้ชาวบ้านไม่ต้องเดือดร้อน (19 ม.ค. มติชน)

หน่วยข่าวกรองระบอบ สมุน ไอ้แฉ่ง รัมมชโย เตรียมเล่นแรงถึงขั้นฆ่าทิ้งฝ่ายตรงข้ามแล้ว ขึ้นบัญชีไว้แล้วทั้งพระธรรมปิฎก พระพยอม เสฐียรพงษ์ ดร.เจิมศักดิ์ หนังสือพิมพ์ มีการระดมมือปืน นักเลง อันธพาล เข้ามาช่องสุมรอรับคำสั่ง ประกาศในวงประชุมศิษย์เอกถ้าธรรมกายพังต้องพังกันทั้งหมด (4 มี.ค. 42 เดลินิวส์)

อดีตศิษย์วัดพระธรรมกายกลุ่มหนึ่ง ซึ่งถูกขับออกมา และขอออกตัวไม่เปิดเผยชื่อ ก็ได้เปิดเผยแก่ผู้สื่อข่าวอีกครั้งว่า ระหว่างการเข้าบวชธรรมทายาท จะมีความเป็นอยู่แตกต่างกับพระในวัดมาก หลายคนทนไม่ไหวต้องสึกออกไป กระทั่งเวลาล่วงเลยไปทางวัดจะมอบหมายงานให้ซึ่งก็ต้องทำงานอย่างหนัก นอกจากนี้ยังได้ยินมาว่าเจ้าอาวาสซึ่งมีผิวผ่องนั้น เพราะท่านใช้สบู่ยี่ห้อหนึ่งที่สั่งจากต่างประเทศ (9 ม.ค. 42 ไทยรัฐ)

นายศิริชัย ปทุมสูตร โฆษกประจำรถแท็กซี่ย่านรังสิตเผยว่า เคยรับผู้โดยสารที่เป็นพระจากวัดพระธรรมกายเพื่อไปเก็บเงินบริจาค นอกจากนี้ยังเคยรับผู้โดยสารซึ่งเป็นสามเณรที่สึกออกมา เล่าให้ฟังอย่างประชดประชันว่าที่ต้องสึกออกมาเพราะไม่มีเงินบริจาคอย่างรายอื่นจึงทำให้อยู่ในสังคมนี้อันได้ (17 ม.ค. 42 มติชน)

จะเห็นได้ว่าแหล่งข่าวที่ยกมาส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ หรือเปิดเผยชื่อได้ก็เป็นบุคคลที่ไม่มีตำแหน่งหรือความน่าเชื่อถือส่วนบุคคล แต่แหล่งข่าวเหล่านี้ได้รับการนำเสนอในนัยยะที่เป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือได้สำหรับข้อมูลที่เขาแนะนำ และให้ความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการลงข่าวโดยไม่ต้องมีการตรวจสอบบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวนี้หรือเนื้อหาของข้อมูลที่แหล่งข่าวนำเสนอ ในขณะที่เดียวกันข้อมูลที่มีแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือก็ไม่มีมีการเสาะหาหรือติดตามข้อมูลที่ชัดเจนก่อน แต่นำเสนอข่าวไปเลยก่อนจะมีการตรวจสอบที่เสร็จสิ้น อาทิ

จากกรณีที่น่าายองอาจ คล้ามไพบูลย์ เลขาฯ รมว.ต่างประเทศ ออกมายืนยันว่าจากการตรวจสอบเบื้องต้นพบว่าพระไชยบูลย์ สุทธิผล เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายมีกรีนการ์ด เมื่อวันที่ 9 มกราคม นายองอาจก็ได้ยืนยันกับเดลินิวส์อีกครั้งว่ารายงานเรื่องนี้จริง นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ให้สัมภาษณ์ถึงการมีกรีนการ์ด ของเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายว่าส่อเจตนาจะไปตั้งรกรากในอเมริกา (10ม.ค. เดลินิวส์)

ซึ่งบางครั้งข้อมูลที่สื่อมวลชนนำเสนอโดยไม่ได้ทำการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลให้ชัดเจนเสียก่อน ก็สร้างให้เกิดการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นข้อมูลทางลบต่อวัด ว่าวัดมีการทำอย่างนั้นอย่างนี้แต่ไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลก่อนนำเสนอเพราะต้องการเนื้อหาที่ปลุกกระแส ซึ่งเนื้อหาข่าวที่ลงผิดเหล่านี้มีผลต่อความเข้าใจของผู้อ่านในเบื้องต้นไปก่อนแล้ว ถึงแม้จะมาแก้ข่าวทีหลังแต่ภาพความเป็นลบนั่นก็อาจคงอยู่ และที่สำคัญคือความไม่เท่าเทียมกันของการนำเสนอ ส่วนที่เป็นลบซึ่งเป็นข้อมูลที่ผิดพลาดเป็นหัวข่าว แต่ส่วนแก้ข้อมูลกลับแทรกอยู่ในเนื้อหาข่าวเป็นส่วนใหญ่

ที่กระทรวงการต่างประเทศ นายสุนทร พิศสุวรรณ รมต.ว่า การกระทรวงต่างประเทศ กล่าวถึงการตรวจสอบการถือกรีนการ์ดของพระธัมมชโยยังอยู่ในขั้นตรวจสอบ ส่วนที่มีหนังสือพิมพ์บางฉบับลงว่า กระทรวงการต่างประเทศพบว่าธัมมชโยได้รับกรีนการ์ดนั้นไม่ทราบว่าเขาข่าวมาจากไหน (12 ม.ค. 42 มติชน)

ตามที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่ารถเบนซ์รุ่น อี 220 สีบรอนซ์เทา ที่พระวโรดมใช้เป็นพาหนะประจำเป็นรถเดือน พระวโรดมชี้แจงและยืนยันว่าได้ไปซื้อรถคันดังกล่าวจาก บริษัทบางนากรุ๊ป ในราคา 2.5 ล้านบาท จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายครบถ้วนทุกประการ (14 พ.ค. ข่าวสด)

โดยส่วนใหญ่เมื่อเกิดเหตุการณ์การลงข่าวที่มีเนื้อหาผิดพลาดซึ่งเนื้อหาดังกล่าวนั้นมีผลลบต่อวัดพระธรรมกาย สื่อมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงทิศทางของการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวเสีย คือ เปลี่ยนจากการนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมาเป็นการนำเสนอความคิดเห็นของแหล่งข่าวที่มีต่อข้อมูลนั้นแทน เป็นการใช้ประโยชน์จากการลงข้อมูลผิดพลาดได้เป็นอย่างดี

สำนักข่าวกรองชี้แจงว่าจากการตรวจสอบไม่มีข้อมูลเรื่องพระธัมมชโยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายมีกรีนการ์ด แต่คาดว่าเจ้าอาวาสอาจได้รับวีซ่าระยะยาวจากเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง (14ม.ค.42มติชน)

นายมานพ พลไพรินทร์ กล่าวถึงกรณีที่พระเถระชั้นผู้ใหญ่หลายรูปใช้รถเบนซ์ เป็นพาหนะในการเดินทางว่ามีประเด็นที่น่าสนใจคือรถคันดังกล่าวมีที่มาอย่างไร เอาเงินที่ไหนไปซื้อ โดยหากเป็นเงินส่วนตัวก็เป็นของท่านโดยชอบธรรม แต่หากเอาเงินวัดมาซื้อแล้วไปใส่ชื่อพระเป็นเจ้าของจะถือว่ามี ความผิดต้องอาบัติปาราชิกทันที

ส่วนพระมหาบุญถึง ชุตินธโร ผช.อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฝ่ายกิจการนิสิตกล่าวถึงกรณีนี้ว่าความจริงตามหลักพระธรรมวินัย หากมีญาติโยมนำยานพาหนะมาถวายเป็นสิ่งไม่ผิด แต่ถ้าไปซื้อเองเป็นสิ่งที่มองดูแล้วเกินความจำเป็น เพราะตามหลักพุทธศาสนาภิกษุควรใช้ชีวิตสมณะ จะหาความสุขสบายใส่ตัวนั้นไม่ใช่วิสัยของสงฆ์ ถือเป็นโลกวัชชะ สังคมติเตียน(14 พ.ค. 42 ข่าวสด)

ความแตกต่างในการค้นหาข้อมูลและที่มาของแหล่งข่าวในส่วนที่เป็นแนวคิดทางลบหรือบวกกับวัดนี้ แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจน ในขณะที่เนื้อหาข่าวหรือแหล่งข่าวที่มีข่าวหรือข้อมูลซึ่งเป็นลบกับวัดมานำเสนอสื่อมวลชนก็จัดการนำเสนอลงทันทีโดยไม่ได้มีการตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดเสียก่อน จนบางครั้งทำให้เกิดความผิดพลาดอย่างที่ได้นำเสนอมา แต่สำหรับเรื่องราว เนื้อหา ข้อมูลที่ทางวัดอ้างอิง หรือเป็นสิ่งที่ทางวัดกล่าวถึง สื่อมวลชนจะไม่ให้ความเชื่อถือในข้อมูลดังกล่าวเลยแม้แต่น้อย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กเพียงแค่ว่าจำกัดความที่ใช้ผิด ไปจนถึง

เรื่องใหญ่อย่างประวัติบุคคลของวัด วัดมณฑลของวัด สื่อมวลชนจะหาข้อมูลที่มาจับผิดข้อมูลของวัดอย่างละเอียด ผิดกับข้อมูลที่ตนเองนำเสนอเองมาก หรือหากว่าข้อมูลจากวัดนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง สื่อก็จะหาข้อมูลทางลบในเรื่องนั้นหรือแหล่งข่าวที่มีความใกล้ชิดกับเรื่องนั้นมาเพื่อลดความน่าเชื่อถือลง

พระมหาบุญถึง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย กล่าวถึงคำว่าอุบาสก ว่าหมายถึงผู้ที่เข้าใกล้ศาสนา อาจจะมีแค่ถือศีล5 หรือศีล8 ปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่จำเป็นต้องผ่านพิธีบวชอุบาสกก็ถือว่าเป็นอุบาสกแล้ว ส่วนการที่มีการนุ่งขาวห่มขาวไปอยู่ในสถานที่ที่กำหนดเพื่อรักษาศีล จะเรียกว่าชีปะขาว (22 ม.ค. 42 เดลินิวส์)

ตัวอย่างแรกกล่าวแสดงนัยยะถึงการใช้คำที่มีความหมายไม่ตรงกับที่ศาสนาพุทธใช้กันอยู่ เป็นการกล่าวในเรื่องเล็กๆแต่แสดงให้เห็นความไม่น่าเชื่อถือของวัดในแง่ที่ไม่มีความรู้เรื่องศาสนาดีเพียงพอ ถึงแม้เนื้อหาดังกล่าวจะไม่ใช่การกล่าวโทษว่าวัดทำผิด แต่สร้างผลกระทบไปถึงการกระทำอื่นของวัดด้วยว่า คงจะมีการผิดพลาดเช่นนี้อีกด้วย

อดีตนักปฏิบัติธรรมรายหนึ่งของวัดพระธรรมกาย ได้นำพระธรรมกายของขวัญที่เรียกว่า พระมหาสิริราชธาตุ มามอบให้มติชนช่วยตรวจสอบว่าเป็นการรอดอ้างอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือไม่ ทั้งนี้ผู้สื่อข่าวจะนำไปให้กองวิเคราะห์ฟิสิกส์ กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรมตรวจสอบหาข้อเท็จจริงต่อไป (5 ม.ค. 42 มติชน)

จากการตรวจสอบพบว่าคือซิลิกา และเหล็ก พบแมงกานีสเล็กน้อย วัดดังกล่าวไม่สามารถระบุได้ว่ามีอายุเท่าไร จากการวิเคราะห์พบว่าจะเกิดจากไม้ที่กลายเป็นหิน Petrified Wood จนท.กล่าวว่า แร่นี้มีอยู่ทั่วไป ส่วนเรื่องอายุนั้น หินแต่ละชนิดเกิดมาพร้อมกับโลกอยู่แล้ว ย่อมมีอายุยาวนานเป็นธรรมดา (7 ม.ค.42 มติชน)

ศาสตราจารย์กนต์ธีร์ ศุภมงคล อดีตข้าราชการระดับสูงกระทรวงการต่างประเทศ ให้สัมภาษณ์กรณีวัดพระธรรมกายได้ออกหนังสือ เผยแพร่ถึงอิทธิฤทธิ์แม่ชีจันทร์ ชนนกยูงว่าสามารถใช้วิชาธรรมกายไปปิดระเบิดปรมาณูที่จะลงประเทศไทยไปตกที่เมืองฮิโรชิมาว่าเป็นเรื่องที่ไม่จริง "ผมต้องกลับไปหาหลักฐานทั้งในและนอกประเทศโดยเฉพาะที่อังกฤษ

ซึ่งเปิดให้ค้นคว้าข้อมูลได้หลังสงครามโลก 30ปี ไม่ปรากฏหลักฐานเลยว่าเป้าหมายในการถล่มปรมาณูคือประเทศไทย” (19 ม.ค. 42 เดลินิวส์)

ในขณะที่เดียวกัน เรื่องราว หรือข้อมูลที่ทางวัดพระธรรมกายนำเสนอ กลายเป็นข้อมูลที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ ต้องมีการเสาะหาหลักฐานทั้งจากการพิสูจน์และการสืบหาร่องรอยทางประวัติศาสตร์ในเบื้องต้นเพื่อค้นหาว่าทางวัดนั้นได้มีการนำเสนอข้อมูลที่มีความผิดพลาด ถึงแม้ว่าข้อมูลนั้นจะไม่ได้สร้างผลทางลบให้กับบุคคลใด แต่เมื่อทางวัดนำมากล่าวอ้างก็จะต้องมีการตรวจพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้องตรงกับประวัติศาสตร์หรือหลักทางวิชาการหรือไม่ และถ้าหากผิดไปก็จะได้นำมานำเสนอเพื่อลดความน่าเชื่อถือของวัด

2.5 ความถี่ของแหล่งข่าว

จากการศึกษาพบเนื้อหาของข่าวที่นำเสนอเป็นกลางต่อวัดในช่วงแรกของการนำเสนอข่าวคือ พ.ย. 41 ถึง มกราคม 42 มากที่สุด ต่อจากนั้นสื่อมวลชนจะนำเสนอแหล่งข่าวที่แบ่งเป็นสองกลุ่มอย่างชัดเจน สาเหตุที่แหล่งข่าวที่เป็นกลางมีปริมาณน้อยและได้รับการนำเสนอในช่วงแรกของกรณีมากกว่า น่าจะมาจากเมื่อเริ่มต้นข่าววัดพระธรรมกาย ความคิดเห็นที่มีความเป็นบวกหรือลบต่อวัดจากแหล่งข่าวที่มีสถานะเป็นกลางเช่น พระสงฆ์ นักวิชาการ และผู้มีความรู้ในสาขาต่างๆ ยังไม่มีการแบ่งข้างกันอย่างชัดเจนเหมือนในช่วงต่อมาของกรณี ทำให้การเลือกสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อกรณีวัดพระธรรมกายยังคงมีการกระจายตัวอยู่ แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งและเนื้อหาของข่าวเริ่มมีการแบ่งข้างของแหล่งข่าวให้เห็นอย่างชัดเจนมากขึ้นแล้ว แหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นเป็นกลาง กลายเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการสัมภาษณ์หรือนำเสนอซ้ำอีก ตัวอย่างเช่น

พระมหาเจิม สุวโจ ผอ.สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เสนอข้อยุติปัญหากรณีวัดพระธรรมกายว่า ธรรมชาติของทุกศาสนาจะมีรูปแบบในการแบ่งแยกเป็นนิกายตามการตีความของทั้งกลุ่มเก่าและใหม่ แม้ในสมัยพุทธกาลหลังพระพุทธเจ้าปรินิพพานใหม่ก็เกิดมีการตีความหลักคำสอนตามแนวทางของแต่ละหมู่ จึงอยากเรียกร้องให้มีการสังคายนาหลักคำสอนทั้งหมดในประเทศไทยเพื่อหารูปแบบที่เป็นจุดกึ่งกลางเป็นบรรทัดฐานของบ้านเมืองต่อไป (8 ธ.ค. 41 ไทยรัฐ)

พระครูศรีวรรณนายก รองอธิการบดีฝ่ายบริหารวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวได้ว่า ได้มีการปรึกษากับคณาจารย์ในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถึงเรื่องนี้แล้ว มีแนวคิดว่าจะจัดการเสวนา โดยเชิญตัวแทนจากทุกฝ่ายมาร่วมอภิปราย “อาตมาว่า ปัญหานี้จุดไหนที่ทางวัดพระธรรมกายลดได้ก็ควรลดบ้าง ยังไงเราก็คนไทยเหมือนกัน มหาเถรท่านก็นักใจเพราะจะพิจารณาออกมาอย่างไรก็โดนตำ เรื่องนี้เป็นเรื่องของความศรัทธา” (11 ธ.ค. 41 ไทยรัฐ)

นายแสง จันทร์งาม ผู้เชี่ยวชาญพิเศษประจำกรมการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี กล่าวถึง วัดพระธรรมกายถือเป็นสงฆ์คณะหนึ่งไม่ใช่ภิกษุ เพราะมีแนวการสอนหลักตามคณะสงฆ์ส่วนใหญ่ แต่ที่แปลกคือแนวสอนในเรื่องธรรมกาย เป็นของเก่าแก่ของฝ่ายมหายานเรียกว่า สรรพคุณสมาธิสูตร ที่เพิ่งจนเห็นธรรมกาย “จุดเด่นของวัดคือสามารถจัดระเบียบวินัย นำคนมาบวชได้ไม่เลิก แต่ที่ผมไม่เห็นด้วยคือการสร้างวัดดูอย่างไรก็ตามธรรมกายยังเป็นคณะสงฆ์ที่มีคุณค่าต่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทยของเรา แต่ควรลดการเรียไรและวัดดูลง” (6 ธ.ค.41 มติชน)

พระสุธีวรญาณ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวถึง ตนเห็นใจวัดพระธรรมกายที่ทำดีมาตลอด 30 ปี แต่ในการพัฒนาของทางวัด 10ปีแรก เป็นลักษณะของการสร้างบารมีให้คนนิยม จนกระทั่งก้าวมาสู่วัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเป็นอินเตอร์ให้แก่วัด ซึ่งตนเห็นว่าเป็นการลงทุนที่สูงไปในยุคไอเอ็มเอฟแบบนี้ ส่วนประเด็นเรื่องการตีความนิพพานตามคำสอนของธรรมกายนั้น พระสุธีวรญาณกล่าวว่าครั้งหนึ่งพระธรรมปิฎก นักปราชญ์สงฆ์ชื่อดังก็ได้ตอบกับความคิดนี้มานาน เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องมีการตกลงที่ชัดเจนและคณะสงฆ์ควรออกมาตัดสินเรื่องนี้ (27 ธ.ค. 41 ไทยรัฐ)

จากเนื้อหาของข่าวข้างต้น สรุปแนวทางที่แหล่งข่าวนำเสนอต่อวัดคือ เน้นให้ทางวัดลดการฟุ่มเฟือยลง ลดการเรียไรลง และสนับสนุนให้มีการทำการสังคายนาพระไตรปิฎกใหม่ ร่วมกับการศึกษาตำราทางพุทธศาสนาทั่วประเทศให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในขณะที่สิ่งที่ทางวัดได้ปฏิบัติดีแล้วเช่นการมีระเบียบปฏิบัติในหมู่ตนเอง การเผยแผ่พุทธศาสนาให้ขยายตัวกว้างขึ้น ก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ผิดอะไร

เนื้อหาบทสัมภาษณ์เหล่านี้ค่อนข้างมีความเป็นกลางและเปิดกว้างให้ทางแก้ไข ล้วนเสนอให้เหล่าสงฆ์หรือผู้มีความรู้มาร่วมกันคิดแก้ปัญหา ไม่สนับสนุนการคิดตัดสินใจโดยคน

คนเดียวหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งความคิดเห็นที่ไม่มีการตัดสินว่าวัดผิดหรือถูกจากเหล่าพระและนักวิชาการเหล่านี้ ได้รับการสัมภาษณ์ซ้ำเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับแหล่งข่าวที่ให้ความเห็นในลักษณะตัดสินเนื้อหาข่าว หรือแหล่งข่าวที่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างชัดเจน ซึ่งแหล่งข่าวกลุ่มหลังนี้คงจะให้สีสันและดึงดูดใจผู้อ่าน ทำให้ข่าวเกิดความน่าสนใจมากกว่าหนังสือพิมพ์จึงมุ่งที่จะนำเสนอแหล่งข่าวซ้ำเพื่อหวังให้ได้ผลที่ดีทางด้านการขายความหรือหาของข่าว อาทิ

พระมหาบุญถึง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวถึงกรณีที่วัดพระธรรมกายจะชำระพระไตรปิฎกใหม่ ได้ยินแล้วตกใจ เป็นเรื่องที่อันตรายมาก “หากวัดพระธรรมกายจะชำระพระไตรปิฎกก็คงทำได้ แต่ตามว่าจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ ถ้าจะชำระจริงอาจมาต้องถือว่าวัดนี้เป็นปลวกที่กัดแทะพระไตรปิฎกซึ่งบรรจุพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ทำให้พระวินัยวิปริต” (26 ม.ค. 42 เดลินิวส์)

พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ กล่าวว่า ธรรมกายเน้นอามิสทานอย่างเดียว รวบอำนาจ เป็นวัดถุนิยม ภาพที่ออกมาจะต้องสวยหมดคนที่เข้าไปนั้นจะต้องใส่ชุดเหมือนกันหมด ตนเคยถูกไล่ออกมาเพราะให้ใส่จีวรเหมือนกัน แต่ตนไม่ใส่ แค่นี้ภาพเบื้องต้นยังถูกจำกัดแล้ว สำหรับเรื่องนิพพานพระพุทธเจ้าสอนอย่างไรต้องเป็นอย่างนั้น (21 ม.ค.42 มติชน)

ผู้สื่อข่าวได้ยกบทความเรื่อง “รู้จักพระไตรปิฎก” ซึ่งพระธรรมปิฎกเขียนถึงเรื่องที่ทางวัดพระธรรมกายระบุว่า ยอมรับพระไตรปิฎกบาลี แต่ควรศึกษาพระไตรปิฎกในภาษาอื่นๆ ด้วย พระธรรมปิฎกอธิบายว่า การพูดลักษณะดังกล่าว นอกจากทำให้เกิดความสับสนแล้วยังสร้างความเข้าใจผิดที่ไม่ควรให้อภัย ทั้งนี้พระไตรปิฎกฉบับเถรวาทนั้น แม่นยำตรงความจริง และครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด (21 ก.พ. 42 ข่าวสด)

ด้านพระธรรมโกศาจารย์ หรือหลวงพ่อบุญญา วัดชลประทาน กล่าวภายหลังการปาฐกถาธรรม ถึงกรณีวัดพระธรรมกายว่า ในส่วนของคนที่ไปเลื่อมใสในแนวทางของวัดนั้น อาตมาเห็นว่าถ้าเป็นคนโง่ก็จะเลื่อมใส แต่ถ้าเป็นคนฉลาดก็จะไม่เลื่อมใส จึงอยากเตือนว่าการเป็นชาวพุทธนั้นอย่าเป็นแบบมังกาย อย่าเชื่ออะไรง่าย ๆ ไม่อย่างนั้นก็ต้องถูกหลอกเรื่อยไป (25 ม.ค.42 มติชน)

แหล่งข่าวที่ได้นำเสนอมานี้ ล้วนเป็นพระผู้ใหญ่ที่มีความรู้เรื่องศาสนาพุทธที่ไปในทางเดียวกัน สื่อเน้นที่จะป้อนคำถามเกี่ยวเนื่องกับการตีความนิยามต่างๆของศาสนาให้มากกว่าพระสงฆ์ในกลุ่มแรกที่นำเสนอถึง และมีการนำเสนอแหล่งข่าวกลุ่มนี้ซ้ำอีกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีผลทำให้การยิ่งซ้ำความในความคิดที่เป็นหนึ่งเดียวกันนั้น มีผลต่อภาพรวมของความเข้าใจของผู้อ่านที่เป็นไปในทางเดียวกันไม่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จึงเป็นการสรุปความทางด้านเดียวจากแหล่งข่าวกลุ่มเดิม อันจะสร้างผลสรุปที่ไม่หลากหลาย ไม่เหมาะกับรูปแบบของข่าวแนววิเคราะห์เจาะลึก

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวของวัดพระธรรมกายในเชิงคุณภาพเพื่อพิจารณาถึงลักษณะเด่นในการนำเสนอแหล่งพบว่า ในส่วนการนำเสนอแหล่งข่าวเมื่อแหล่งข่าวสร้างผลที่เป็นลบแก่วัด การนำเสนอแหล่งข่าวจะมีการสร้างความน่าเชื่อถือในแหล่งข่าวที่ขาดความน่าเชื่อถือ และนำข้อมูลที่ไม่รัดกุมมาใช้ร่วมกับแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถืออยู่แล้ว สำหรับข้อมูลและแหล่งข่าวที่ขาดความน่าเชื่อถือก็จะได้รับการนำเสนอทันทีโดยไม่ได้มีการกลั่นกรองข้อมูลก่อนนำเสนอ ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ในการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดก็สามารถนำมาพลิกแพลงการนำเสนอเพื่อผลทางลบได้เช่นกัน ส่วนแหล่งข่าวที่มีความเป็นกลางจะมีแนวโน้มความถี่ในการนำเสนอต่ำ และไม่มีการช่วยสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวเท่ากับแหล่งข่าวที่เป็นลบ ข้อมูลส่วนใหญ่ของแหล่งข่าวที่เป็นกลางจะได้รับการนำเสนอโดยผ่านการกลั่นกรองแล้ว

สำหรับแหล่งข่าวที่มีความเป็นบวกต่อวัดการนำเสนอจะเป็นไปในลักษณะที่ลดความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวทั้งจากการโจมตีข้อมูล แนวคิด และตัวบุคคล เปรียบเทียบกับบุคคลที่ประชาชนเชื่อถือมากกว่า หรือนำข้อมูลที่เป็นลบของแหล่งข่าวมาอ้างเพื่อสร้างความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูลที่แหล่งข่าวนำเสนอ ในขณะที่ข้อมูลส่วนใหญ่ที่วัดนำเสนอจะถูกนำไปตรวจสอบอย่างละเอียดเพื่อหาสิ่งที่ไม่น่าเชื่อถือหรือความผิดพลาดของข้อมูลนั้น และนำมานำเสนอเพื่อลดความน่าเชื่อถือกับข้อมูลในส่วนอื่นๆที่อ้างอิงเพื่อเป็นบวกต่อวัดในเวลาถัดมาด้วย

แนวทางในการอ้างเหตุผล

สำหรับตัวแปรสุดท้ายที่เราจะทำการทดสอบสมมติฐานก็คือการอ้างเหตุผล การใช้เหตุผลของคนเรานั้น มีอยู่หลากหลายวิธีด้วยกัน แต่ส่วนใหญ่แล้วด้วยความสามารถในการแสดงเหตุผลที่จำกัดของมนุษย์ ร่วมกับความคิดที่ฝังอยู่ในใจเบื้องต้น จึงทำให้เกิดการอ้างเหตุผลขึ้น การอ้างเหตุผล คือ การอ้างสิ่งที่ไม่ใช่เหตุผลแท้ๆ โดยทั้งตัวผู้อ้างและผู้ฟังต่างรู้สึกว่าเป็นเหตุผล คนเรามักใช้การอ้างเหตุผลเพื่อการชักจูงอารมณ์ของผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามผู้พูดโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ดังนั้นในทางตรรกะวิทยาจึงเรียกการอ้างเหตุผลนี้ว่า ข้อบกพร่องในการอ้างเหตุผลเนื่องจากเรื่องทางจิตวิทยา (Psychological fallacy) การอ้างเหตุผลซึ่งก็คือการอ้างเหตุผลอย่างไม่รัดกุมนั้น มีผลอย่างยิ่งในการนำเสนอความเห็นต่ออุดมการณ์ในข่าววัดพระธรรมกาย

จากตารางแสดงการอ้างเหตุผลในข่าววัดพระธรรมกายจากส่วนที่ 1 พบว่าสามารถแบ่งการอ้างเหตุผลได้เป็นกลุ่มใหญ่สองกลุ่มคือ การอ้างเหตุผลที่รัดกุมและการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มที่มีจำนวนความถี่และปริมาณมากกว่าคือกลุ่มการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม เป็นจำนวน ถึง ร้อยละ 80.8 ซึ่งในกลุ่มนี้รวมเอาการอ้างพระไตรปิฎกซึ่งเป็นการอ้างสิ่งที่สามารถตีความได้ในหลายทิศทางไว้ด้วย ดังที่ปรากฏในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงความถี่และค่าร้อยละของการอ้างเหตุผลที่แหล่งข่าวใช้มาสนับสนุนความคิดเห็นที่ตนเองนำเสนอต่อกรณีข่าววัดพระธรรมกายจำแนกตามการอ้างเหตุผล

การอ้างเหตุผล	จำนวน	%
การอ้างเหตุผลที่รัดกุม		
อ้างอิงสิ่งที่เขียน บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร	2,640	18.2
อ้างอิง ตาราง สถิติ	144	0.9
รวมการอ้างเหตุผลที่รัดกุม	2,784	19.2
การอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม		
อ้างตำแหน่งของแหล่งข้อมูล	2,010	13.8
อ้างตัวบุคคลของแหล่งข้อมูล	1,974	13.6
เข้าข้างประเพณีของตนเอง	1,338	9.2
อ้างอิงคนส่วนมาก	1,402	9.7
อ้างความเป็นกลุ่ม เป็นพวกเดียวกัน	1,146	7.9
เข้าข้างตนเองว่าผิดด้วยเหตุอันควร	873	6.0
ขอความเห็นใจ	772	5.3

ตารางที่ 17(ต่อ)

โกหกด้วยความรุนแรงเกินจริง	639	4.4
อ้างแบบตดบท ปิดทางแย้ง	593	4.1
อ้างพระไตรปิฎก	553	3.8
เยาะเย้ยถากถาง	430	3.0
รวมการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม	14,730	80.8

จากตารางในเบื้องต้นเราพบว่า แหล่งข่าวนิยมการอ้างอิงสิ่งที่เขียนหรือบันทึกไว้ เป็นลายลักษณ์อักษรมากที่สุด ถึง ร้อยละ 18.2 ซึ่งเป็นการอ้างเหตุผลแบบรัดกุม แต่เมื่อเราพิจารณาการอ้างเหตุผลร่วมกับประเด็นที่แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ที่น่าเสนอในข่าววัดพระธรรมกาย ผลที่ได้ก็เป็นดังตารางที่ 18 คือการอ้างเหตุผลในทั้งประเด็นอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐและไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐส่วนใหญ่เป็นการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม ถึง ร้อยละ 83.5 และ ร้อยละ 77.5 ตามลำดับซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจากตารางที่ 19 จะเห็นว่ามี การอ้างเหตุผลที่รัดกุมสูงกว่าในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ

ตารางที่ 18 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแสดงนัยยะทางอุดมการณ์ จำแนกตามวิธีในการอ้างเหตุผล แยกตามหัวข้ออุดมการณ์

ประเด็นอุดมการณ์	การอ้างเหตุผล					
	รัดกุม		ไม่รัดกุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อุดมการณ์ซึ่งแฝงนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐ						
การดำรงอยู่ของพระไตรปิฎก และคำสอน	432	22.3	1,499	77.6	1,931	100.0
การอ้างอิงบุคคลตามสถานะและตำแหน่ง	35	2.7	1,230	97.2	1,265	100.0
การดำรงอยู่ของระเบียบสงฆ์ พระวินัย	283	22.9	951	77.0	1,234	100.0
บุญมีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการทำ	152	20.5	596	97.4	748	100.0
การดำรงอยู่ของศาสนาพุทธในฐานะศาสนาประจำชาติ	74	10.0	663	89.9	737	100.0
พระสงฆ์มีศักดิ์และสิทธิ์ที่บุคคลไม่พึงละเมิด	86	14.1	520	85.8	606	100.0
ปาฏิหาริย์มีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการเกิด	117	21.9	415	78.0	532	100.0
วัตถุและสิ่งก่อสร้างทางศาสนามีระเบียบและกฎเกณฑ์	82	27.3	218	72.6	300	100.0
ระบบเคารพอาวุโส	-	0.0	279	100.0	279	100.0

ประเด็นอุดมการณ์	การอ้างเหตุผล					
	รัดกุม		ไม่รัดกุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เอกราชความมั่นคงของชาติ	21	12.2	150	87.7	171	100.0
เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	13	14.1	79	85.8	92	100.0
รวมอุดมการณ์ซึ่งแฝงนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐ	1,297	16.4	6,598	83.5	7,895	100.0
อุดมการณ์ซึ่งแฝงนัยยะไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ						
กฎหมาย	769	39.6	1,158	60.3	1927	100.0
รัฐธรรมนูญ	83	22.6	283	77.3	366	100.0
สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	322	18.0	1,462	81.9	1,784	100.0
ความสามัคคี	-	0.0	44	100.0	44	100.0
ความเคารพในสถาบันทางสังคม	143	8.3	1,562	91.6	1,705	100.0
การอ้างอิง ตำรา หลักฐาน	172	21.6	621	78.3	793	100.0
รวมอุดมการณ์ซึ่งแฝงนัยยะไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	1,485	22.4	5,134	77.5	6,619	100.0

ตารางที่ 19 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์จำแนกตามวิธีในการอ้างเหตุผล และประเภทของอุดมการณ์

ประเด็นแฝงนัยยะทางอุดมการณ์	เหตุผล					
	รัดกุม		ไม่รัดกุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐ	1,295	16.5	6,600	83.5	7,895	100.0
ซึ่งไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	1,489	22.5	5,130	77.5	6,619	100.0

จากผลของ 2 ตารางที่ผ่านมา พบว่า ในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐ มีการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมมากกว่าในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งไม่ส่งเสริมรัฐ ในขณะที่ในการอ้างเหตุผลที่รัดกุมมีลักษณะที่ตรงกันข้าม ผลดังกล่าวจึงสามารถชี้ให้เห็นได้ถึงการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม เพื่อการนำประเด็นที่แฝงนัยยะทางอุดมการณ์ซึ่งส่งเสริมอำนาจรัฐมาใช้

จากนั้นเพื่อที่จะพิสูจน์สมมติฐานย่อยที่ 4 เราจึงนำเอาผลที่ได้จากตารางที่ 1 ไปพิจารณาร่วมกับแนวทางในการนำเสนออุดมการณ์ ว่าแนวทางในการนำเสนออุดมการณ์นั้นมีผลอย่างไรหรือไม่ต่อการเลือกอ้างเหตุผลแบบใด ซึ่งพบว่าการอ้างเหตุผลอย่างไม่รัดกุมสูงกว่าในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ส่งเสริมอำนาจรัฐที่นำเสนอตามกระแสหลัก และมีการอ้างเหตุผลอย่างรัดกุมสูงกว่าในประเด็นซึ่งแฝงนัยยะทางอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐที่นำเสนอตามกระแสหลัก ดังปรากฏในตารางที่ 20 และ 21

ตารางที่ 20 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแสดงนัยยะทางอุดมการณ์ จำแนกตามวิธีในการอ้างเหตุผลและทิศทางในการนำเสนออุดมการณ์ แยกตามหัวข้ออุดมการณ์

ประเด็นอุดมการณ์	การอ้างเหตุผล											
	รัดกุม						ไม่รัดกุม					
	ตามกระแส		สวนกระแส		รวม		ตามกระแส		สวนกระแส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อุดมการณ์ซึ่งแฝงนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐ												
การดำรงอยู่ของระเบียบสงฆ์ พระวินัย	283	100.0	0	0.0	283	100.0	857	90.1	94	9.8	951	100.0
การดำรงอยู่ของพระไตรปิฎก และคำสอน	376	87.0	56	12.9	432	100.0	1,280	85.3	219	14.6	1,499	100.0
ปาฏิหาริย์มีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการเกิด	111	94.8	6	0.0	117	100.0	360	86.7	55	13.2	415	100.0
บุญมีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการทำ	152	100.0	0	0.0	152	100.0	484	81.2	112	18.7	596	100.0
การดำรงอยู่ของศาสนาพุทธในฐานะศาสนาประจำชาติ	74	100.0	0	0.0	74	100.0	591	89.1	72	10.8	663	100.0
พระสงฆ์มีศักดิ์และสิทธิ์ที่บุคคลไม่พึงละเมิด	86	100.0	0	0.0	86	100.0	409	78.6	111	21.3	520	100.0
การอ้างอิงบุคคลตามสถานะและตำแหน่ง	35	100.0	0	0.0	36	100.0	1,155	93.9	75	6.0	1,230	100.0
ระบบเคารพอาวุโส	0	0.0	0	0.0	0	100.0	246	88.1	33	11.8	279	100.0

ประเด็นอุดมการณ์	การอ้างเหตุผล											
	รัดกุม						ไม่รัดกุม					
	ตามกระแส		สวนกระแส		รวม		สวนกระแส		สวนกระแส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เอกราชความมั่นคงของชาติ	21	100.0	0	0.0	21	100.0	145	96.6	5	3.3	150	100.0
เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	13	100.0	0	0.0	13	100.0	79	100.0	0	0.0	79	100.0
รวมอุดมการณ์ซึ่งฝักใฝ่สังคมนิยมสังคมนิยมอำนาจอำนาจรัฐ	1,214	93.6	81	6.3	1,296	100.0	5,779	87.5	821	12.4	6,600	100.0
อุดมการณ์ซึ่งฝักใฝ่สังคมนิยมไม่สังคมนิยมอำนาจอำนาจรัฐ												
กฎหมาย	769	100.0	0	0.0	769	100.0	754	65.1	404	34.8	1,158	100.0
รัฐธรรมนูญ	83	100.0	0	0.0	83	100.0	44	15.5	239	84.4	283	100.0
สิทธิ์และเสรีภาพส่วนบุคคล	290	90.0	32	9.9	322	100.0	383	26.1	1,079	73.8	1,462	100.0
ความสามัคคี	0	0.0	0	0.0	0	0.0	39	88.6	5	11.3	44	100.0
ความเคารพในสถาบันทางสังคม	127	88.8	16	11.1	143	100.0	800	60.4	762	57.5	1,323	100.0
การอ้างอิง ตำรา หลักฐาน	127	73.8	45	26.1	172	100.0	98	15.7	523	84.2	621	100.0
รวมอุดมการณ์ซึ่งฝักใฝ่สังคมนิยมไม่สังคมนิยมอำนาจอำนาจรัฐ	1,396	93.7	93	6.2	1,489	100.0	2,118	41.2	3,012	58.7	5,130	100.0

ตารางที่ 21 แสดงความถี่และร้อยละของประเด็นซึ่งแสดงนัยยะทางอุดมการณ์ จำแนกตามวิธีในการอ้างเหตุผลและทิศทางในการนำเสนออุดมการณ์

ประเด็นอุดมการณ์จำแนกตามผลของทิศทางการนำเสนอ	การอ้างเหตุผล											
	รัตกุม						ไม่รัตกุม					
	ตามกระแส		สวนกระแส		รวม		ตามกระแส		สวนกระแส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประเด็นซึ่งเสนอในทิศทางส่งเสริมอำนาจรัฐ	214	72.5	81	27.4	295	100.0	5,779	87.5	821	12.4	6,600	100.0
ประเด็นซึ่งเสนอในทิศทางไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ	1,396	93.7	93	6.2	1,489	100.0	2,118	41.2	3,012	58.7	5,130	100.0

จากตารางที่ 20 และ 21 พบว่าการเลือกอ้างเหตุผลในการนำเสนออุดมการณ์ ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน กล่าวคือในประเด็นอุดมการณ์ที่แฝงนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐ การอ้างเหตุผลเมื่อนำเสนอตามกระแสกับกระแสหลักของอุดมการณ์การอ้างเหตุผลมีลักษณะที่เป็น การอ้างอย่างไม่รัดกุมมากกว่า ในขณะที่ในกลุ่มที่แฝงอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ การอ้างเหตุผลส่วนใหญ่เป็นการอ้างเหตุผลที่รัดกุมมากกว่า และเมื่อพิจารณาตามการนำเสนอที่สวน กระแสหลักของอุดมการณ์ก็พบว่าเมื่อต้องการนำเสนอประเด็นอุดมการณ์อย่างสวนกระแสหลัก จะมีการใช้เหตุผลที่ไม่รัดกุมมากกว่าในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์กลุ่มไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ

ดังนั้นจากผลของตารางที่ผ่านมาจึงสามารถที่จะอธิบายแนวทางในการอ้างเหตุผลในข่าววัดพระธรรมกายได้ว่า เพื่อต้องการนำเสนออุดมการณ์อย่างสวนกระแสหลักในกลุ่ม อุดมการณ์ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ เพื่อให้ผลจากการนำเสนอทำให้มีทิศทางเปลี่ยนไปเป็นส่งเสริม อำนาจรัฐ ก็มีการนำเอาการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมมาใช้ ในขณะที่เดียวกันในการอ้างอิงเหตุผลใน ประเด็นที่แฝงนัยยะส่งเสริมอำนาจรัฐที่นำเสนอตามกระแสกับกระแสหลักก็มีการนำเหตุผลที่ไม่รัด กุมมาอ้างอิงเช่นกัน

วิเคราะห์การอ้างเหตุผลเชิงคุณภาพ

ดังที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในการเลือกที่จะนำเสนอข่าวอันมีลักษณะส่งเสริมหรือไม่ส่งเสริมอุดมการณ์ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อผลที่ได้ในการสนับสนุนความคิดเห็นที่ แหล่งข่าวนำเสนอ ซึ่งเป็นการนำเสนอโดยตรง และการใช้กลวิธีการเขียนเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของแหล่งข่าวโดยสื่อซึ่งเป็นการนำเสนอโดยนัยยะ จะพบว่า ความต้องการที่จะให้เกิดผล ในทางบวกหรือลบกับวัดมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างนิยามหรือเบี่ยงเบนกระแสหลักของอุดม การณ์ต่างๆ ซึ่งในการนำเสนอความคิดเห็นดังกล่าวนั้นบางครั้งเป็นการนำเสนอโดยสวนกระแสหลัก ของอุดมการณ์ แต่ผู้นำเสนอคือสื่อหรือแหล่งข่าวได้ใช้กลวิธีในการโน้มน้าวจิตใจผู้รับสารให้เชื่อ ตาม ผ่านกระบวนการในการสร้างเหตุผล ดังนั้นการอ้างเหตุผลที่พบส่วนมากจึงเกิดขึ้นเมื่อมี ความขัดแย้งกันระหว่างข้อของอุดมการณ์ทั้งสองกลุ่มและต้องเลือกที่จะเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการ แสดงความคิดเห็น

ซึ่งรูปแบบในการอ้างเหตุผลมาใช้เพื่อสนับสนุนข้อมูลหรือแนวคิดนั้น โดยปกติ ตามหลักของการใช้เหตุผลนั้น มี 2 กลุ่มคือการใช้เหตุผลที่รัดกุม และไม่รัดกุม ซึ่งการใช้เหตุผลที่ รัดกุมคือการใช้เหตุผลที่มีแหล่งของข้อมูลรองรับในการอ้างอิงความคิดเห็นนั้น อาทิแหล่งข้อมูลที่

เป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นการอ้างอิงที่พิสูจน์ได้ในเชิงประจักษ์ หากเป็นตำราก็ต้องเป็นตำราที่มีเนื้อหาที่ผู้อ่านสามารถตีความได้ตรงกัน ส่วนการใช้เหตุผลที่ไม่รัดกุมนั้น มีหลายลักษณะ อาทิ การอ้างอิงคำพูดบุคคล การอ้างอิงตัวบุคคล หรือการอ้างอิงตำราที่ไม่สามารถตีความได้ตรงกัน รวมถึงการปิดทางแย้งหรือการเบี่ยงเบนการอ้างเหตุผลด้วยวิธีการทางอารมณ์ เช่น ขอความเห็นใจ ตัดบท เข้าข้างตนเองว่าที่ทำไปด้วยเหตุอันควร อ้างอิงความเป็นพวกเดียวกัน หรือประเพณีที่ร่วมกัน สำหรับเนื้อหาของข่าววัดพระธรรมกาย พบว่าส่วนใหญ่การใช้เหตุผลเพื่ออ้างอิงความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นต่างๆ มักเป็นการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม ซึ่งมีแนวทางการอ้างเหตุผลในรูปแบบที่เลือกการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม เพื่อสนับสนุนแนวทางการนำเสนออุดมการณ์ที่ส่งเสริมอำนาจรัฐมากกว่าไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ซึ่งรายละเอียดเชิงคุณภาพจากเนื้อหาข่าวพบว่าเป็นดังนี้

3.1 รูปแบบของการอ้างเหตุผลที่รัดกุมในข่าววัดพระธรรมกาย

การอ้างเหตุผลที่รัดกุมในทางการศึกษาเรื่องการใช้เหตุผล ได้ให้ความหมายของสิ่งที่รัดกุมในการอ้างอิงไว้ว่า เป็นสิ่งที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นหลักฐานที่สามารถอ้างอิงได้มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนสืบสาวได้ถึงผู้ร่างหรือสิ่งที่ร่างขึ้น รวมไปถึงกฎหมาย ข้อตกลง สัญญาที่ได้มีการตกลงกันอย่างเป็นทางการ หากสิ่งที่น่าสนใจอ้างเป็นเหตุผลนั้นเป็นตำราหรือหนังสือ เป็นหลักฐานทางวิชาการ ก็ควรเป็นผลการทดลองที่ทุกคนทำได้ผลเช่นเดียวกันหรือ เป็นตำราที่เนื้อหานั้นไม่ว่าใครจะเป็นผู้อ่านก็ต้องสามารถตีความความหมายของตำรานั้นได้ตรงกันไม่ผิดเพี้ยน จากที่ได้นำเสนอและแบ่งการอ้างเหตุผลไว้ดังนี้ ทำให้ขอบเขตของเหตุผลที่รัดกุมในการพิจารณาเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกายนี้มีความครอบคลุมถึง กฎหมาย พระราชบัญญัติ สัญญา เนื้อหาของตำราที่มีการศึกษาในเชิงประจักษ์ และ ผลทางตัวเลขของค่าสถิติต่างๆ แต่ไม่รวมไปถึงตำราทางศาสนา และพระไตรปิฎกเนื่องจากเป็นสิ่งที่มีการตีความแตกต่างกันในหลายรูปแบบ และมีพื้นฐานของเนื้อหาจากการท่องจำที่อาจผิดเพี้ยนได้ ซึ่งจากหลักในการพิจารณาดังกล่าว พบว่า การอ้างเหตุผลที่รัดกุมในข่าววัดพระธรรมกายนั้น แบ่งเป็น

3.1.1 อ้างเหตุผลที่รัดกุมเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่ตามกระแสกับกระแสหลักของอุดมการณ์

การอ้างเหตุผลในลักษณะนี้จะมีความขัดแย้งระหว่างข้อมูลและการอ้างเหตุผลที่ส่วนใหญ่จึงเป็นการอ้างเหตุผลด้วยตัวของข้อมูลเองหรือนำตัวตำราขึ้นมากล่าวถึงเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่จะนำเสนอต่อไป โดยส่วนใหญ่การอ้างเหตุผลในกลุ่มนี้จึงเป็นการอ้างเหตุผลเพื่อ

สนับสนุนความคิดเห็นที่ตามกระแสต่อกระแสหลักของอุดมการณ์กลุ่มที่ไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐมากกว่ากลุ่มที่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ดังนี้

สภาพนายความ กล่าวถึงการถือครองที่ดินของพระธัมมชโยว่า ต้องดูเจตนาของผู้บริจาค ถ้าเป็นการบริจาคให้วัดแต่พระมาถือครองไว้แบบนี้ก็มีความผิดอาญาฐานยกยอกทรัพย์ (3 พ.ค.42 เดลินิวส์)

นายกุลพล พลวัน อัยการพิเศษฝ่ายแผนการช่วยเหลือทางกฎหมายก็เห็นว่า กรมการศาสนาไม่สามารถฟ้องพระธัมมชโยไม่ยอมโอนที่ให้กับวัดพระธรรมกายได้ เว้นแต่พระธัมมชโยถูกสอบอธิกรณ์ ส่วนการพิสูจน์ว่าผู้บริจาคต้องการมอบที่ดินให้วัดหรือให้พระธัมมชโยนั้น ต้องมีการสืบพยานย้อนหลัง (3 มิ.ย. 42 ไทยโพสต์)

การอ้างเหตุผลในลักษณะนี้นั้นส่วนใหญ่เริ่มต้นด้วยการให้เหตุผลก่อนการให้ความคิดเห็นเนื่องจากสิ่งที่นำมาเสนอเป็นเหตุผลนั้นมักเป็นหลักฐานหรือเป็นข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อผลให้สามารถตอบข้อกล่าวหาหรือเป็นข้อมูลที่ได้รับมา การอ้างเหตุผลในลักษณะนี้จึงพบมากเมื่อมีการกล่าวถึงข้อมูลหรือการอ้างอิงข้อมูลเพื่อลบข้อกล่าวหา มีทั้งที่เป็นข้อมูลของทางฝ่ายที่กล่าวหาวัดและทางฝ่ายวัดเอง

นายโกเมษ แดงทองดี ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร เปิดเผยว่า ขณะนี้ทางจังหวัดได้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีการกว้านซื้อที่ดินของเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย บริเวณบ้านเขาพนมพา ปราบกฏว่ายังไม่พบอะไรที่ผิดระเบียบ และความจริงแล้วที่ดินบริเวณเขาพนมพาไม่ได้เป็นป่าสงวนฯ เพราะป่าสงวนฯมีด้วยกัน 4 แห่งคือ เขาเจ็ดลูก เขาบง เขาทราย และเขาปอ (25 ธ.ค. 41มติชน)

วัดพระธรรมกาย มีเอกสารชี้แจงฉบับที่ 8/2542 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2542 ว่า นายวิชัยได้มาเรียกร้องขอเงินที่บริจาคให้วัดพระธรรมกายคืน และทางวัดได้อุ่นุเคราะห์เงินช่วยเหลือไปจำนวน 90,000บาท พร้อมทั้งมีหนังสือจากนายวิชัยที่ลงนามมายังวัดพระธรรมกาย ว่าได้รับเงินเรียบร้อยแล้ว (11 มิ.ย. 42 เดลินิวส์)

3.1.2 อ้างเหตุผลที่รัดกุมเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่สวนกระแสหลักของอุดมการณ์

การอ้างเหตุผลในรูปแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อมีข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่มีความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ในสองกลุ่มและต้องมีการเลือกที่จะยึดถือแนวทางหรือการตามกระแสหลักของอุดมการณ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อให้มีการจัดการในเหตุการณ์นั้น โดยส่วนใหญ่การอ้างเหตุผลในรูปแบบนี้ผลที่ต้องการคือการยึดตามกระแสหลักของอุดมการณ์กลุ่มไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ นำเหตุผลซึ่งเป็นเหตุผลที่รัดกุมอาทิหลักฐานเอกสารหรือข้อกฎหมายต่างๆมาหักล้างความเชื่อในระบบเดิมหรือการยึดถือตัวบุคคลและอำนาจของตำแหน่งหน้าที่ อาทิ

สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์กล่าวว่า ขอให้ตัวแทนองค์กรพุทธสมาคมทำหนังสือร้องเรียนมาเป็นทางการ ส่วนกรณีการจัดงานที่เห็นว่าขัดต่อมติสม. และใช้หนังสือพระแท้ที่มีเนื้อหาไม่ตรงกับพระไตรปิฎกนั้น อาจใช้หนังสือเล่มอื่นก็ได้ เหตุยังไม่เกิดจะตัดสินใจก่อนไม่ได้ จึงขอให้ทางวัดจัดงานไปก่อน และหาหลักฐานมาดูว่าผิดจริงหรือไม่ เช่น เทป หรือเอกสารก็จะดี (20 เม.ย. 42 มติชน)

นายอานวย กล่าวอีกว่า เมื่อถามย้ำว่าการมีพระลิขิตออกมาเช่นนี้ จะเปลี่ยนแปลงมติมหาเถรสมาคมหรือไม่ นายอานวยกล่าวว่าคงไม่เปลี่ยนเพราะมติเดิมก็มีการว่ากล่าวตักเตือนและภาคทัณฑ์เอาไว้แล้ว ซึ่งมติดังกล่าวครอบคลุมหมดทุกด้านแล้ว (16 เม.ย.42 ข่าวสด)

พระมหาเจิม สุวโจ ผอ.สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เสนอข้อยุติปัญหากรณีวัดพระธรรมกายว่า ธรรมชาติของทุกศาสนาจะมีรูปแบบในการแบ่งแยกเป็นนิกายตามการตีความของทั้งกลุ่มเก่าและใหม่ แม้ในสมัยพุทธกาลหลังพระพุทธเจ้าปรินิพพานใหม่ๆก็เกิดมีการตีความหลักคำสอนตามแนวทางของแต่ละหมู่ จึงอยากเรียกร้องให้มีการสังคายนาหลักคำสอนทั้งหมดในประเทศไทยเพื่อหารูปแบบที่เป็นจุดกึ่งกลางเป็นบรรทัดฐานของบ้านเมืองต่อไป (8 ธ.ค. 41 ไทยรัฐ)

การอ้างเหตุผลที่รัดกุมเพื่อเสนอความคิดเห็นที่สวนกระแสหลักของอุดมการณ์นี้เป็นการให้ข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อขจัดข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมทั้งการอ้างอิงข้อกฎหมายเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งส่วนใหญ่มีความขัดแย้งกับอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนับถือตัวบุคคลหรืออำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งของบุคคล และระบบเคารพความอาวุโส ซึ่งโดยส่วนใหญ่ ผู้ที่แสดงความคิดเห็นในรูปแบบนี้เองก็กล่าวถึงหรือให้ความเห็นในลักษณะประณิน

ประนอมมากกว่าการที่จะหักล้างอีกฝ่ายอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของอุดมการณ์กลุ่มดังกล่าวอยู่

กรรมการ มส. รูปหนึ่งให้สัมภาษณ์ตั้งข้อสังเกตว่า พระอักษรดังกล่าวไม่ใช่พระบัญชาหรือพระวินิจฉัย อย่างที่หลายคนเข้าใจ เพียงแต่เป็นข้อความที่ทรงมีขึ้นมาเป็นการส่วนพระองค์เท่านั้น หากนำข้อความในพระอักษรมาพิจารณากันอีกครั้งก็ย่อมทำได้ แต่มส.ต้องพิจารณาข้อกฎหมายที่สามารถทำได้ และยึดในพระธรรมนูญ (2 เม.ย. 42 มติชน)

นายอาคม รมช.ศึกษาให้สัมภาษณ์ว่า “การแสดงความคิดเห็นมีความหลากหลาย แต่ควรยึดพระธรรมนูญ และกฎหมาย แต่ถ้าถามว่ายึดกฎหมายแล้วปราชาชิกหรือยัง บางคนบอกว่า แค่อือครองที่ดินก็ปราชาชิกแล้ว อย่างนั้น พระทุกรูปที่มีคนบริจาคที่ดินก็ปราชาชิกกันหมด ใช่หรือไม่ ตามที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ว่าห้ามเลือกปฏิบัติ ในพ.ร.บ. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ระบุว่า พระถือครองที่ดินได้จนกว่ามรณะภาพ ที่ดินจึงจะตกเป็นของวัด ดังนั้น ถ้าไม่แก้กฎหมาย พระก็ถือครองที่ดินได้โดยไม่ผิดกฎหมาย (11 พ.ค. 42 มติชน)

3.2 รูปแบบของการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมในข่าววัดพระธรรมกาย

การอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมในทางปรัชญานั้น มีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งการอ้างอิงบุคคล การอ้างอิงคนส่วนมาก และการปิดทางแย้ง เป็นต้น แต่การนำมาใช้มีความแตกต่างกันไปแล้วแต่กรณีและสถานการณ์นั้น เช่นถ้าต้องการความเป็นพวกเดียวกันก็อ้างอิงคนส่วนมากเพื่อที่จะล้มล้างข้อกฎหมายหรือการตัดสินใจ หรือถ้าในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา ส่วนใหญ่เน้นการอ้างอิงบุคคล คำพูดของบุคคลหรือตำแหน่งและอาวุโสของบุคคลผู้นั้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือหรือนำหนักให้เกิดขึ้นกับข้อความที่ยกมาหรือความคิดที่ตนเองต้องการสนับสนุน เช่นเดียวกันการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมนั้นก็เกิดจากสถานการณ์เมื่อมีการปะทะกันของสองกลุ่มอุดมการณ์และแล้วแต่ว่าผู้ที่เสนอความคิดเห็นในขณะนั้นต้องการส่งเสริมอุดมการณ์กลุ่มใดก็จะยกอุดมการณ์กลุ่มนั้นไว้และล้มล้างความคิดอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งโดยส่วนใหญ่การอ้างอิงเหตุผลที่ไม่รัดกุมนั้นมักมีขึ้นเมื่อต้องการสนับสนุนอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐ ดังนี้

3.2.1 อ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่ตามกระแสกับกระแสหลักของอุดมการณ์

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าการอ้างเหตุผลในลักษณะนี้นั้นสร้างผลดีให้กับอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐมากกว่า ดังนั้นส่วนใหญ่การอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่ตามกระแสกับกระแสหลักของอุดมการณ์จึงมักเป็นอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐ อาจเนื่องมาจากกลุ่มอุดมการณ์กลุ่มนี้ไม่ได้มีรากฐานมาจากการตกลงกันอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นการยอมรับของคนหมู่มาก ซึ่งลักษณะที่พบในการเสนอความคิดเห็นโดยมีการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมนั้น เช่น

"ใครจะว่าพระอักษรเป็นของไม่จริงก็แล้วแต่คนผู้นั้น แต่ตัวอธิบดีกรมการศาสนานั้นแหละรู้ดีที่สุดเพราะสมเด็จพระสังฆราชทรงส่งให้ด้วยพระหัตถ์ของพระองค์ เขาเป็นว่าใครไม่เคารพก็ไม่ต้องปฏิบัติตาม ใครเคารพก็ปฏิบัติตาม" ม.ล.จิตติ กล่าว (16 เม.ย. 42 มติชน)

นายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี ให้สัมภาษณ์ว่า จากการพูดคุยหรือสอบถามประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ควรให้เป็นไปตามพระวินิจฉัยของสมเด็จพระสังฆราชตั้งนั้นทาง มส. กรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ ควรรับสนองพระวินิจฉัยนั้น (10 เม.ย.42 มติชน)

พระมหาบุญถึง กล่าวถึงมติของมหาเถระที่ไม่ได้ชี้ชัดว่าวัดพระธรรมกายผิด ทางวัดจึงออกมาชี้แจงกับญาติโยมว่าเขาไม่ผิด และยังระบุว่ามหาเถระรู้จักที่ต่ำที่สูง นั้นแสดงว่าเขามีอำนาจเหนือมหาเถระ เห็นได้จากเคยทำให้หลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามพระลิขิตสมเด็จพระสังฆราชมาแล้ว (20 เม.ย.42 ไทยรัฐ)

นายอาคม ได้รับรายงานจากกรมการศาสนาว่า การตรวจสอบหนังสือคำชี้แจงของวัดพระธรรมกายที่เขียนโดยพระหัตถ์ชิวว่า มีเนื้อหาคำสอนที่ไม่ตรงกับพระไตรปิฎก 6-7 จุด (21 เม.ย.42 มติชน)

องค์กรพุทธสมาคมทั้ง 30 องค์กร มีมติจะเข้าเฝ้าถวายหนังสือต่อสมเด็จพระสังฆราช เพื่อให้ทรงพิจารณาดำเนินการกรณีวัดพระธรรมกาย ด้วยเป็นเรื่องที่มีผลเสียหายร้ายแรง มีผลกระทบต่อสถาบันชาติ และสถาบันพุทธศาสนา และมติของมหาเถระสมาคมยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็น (6 เม.ย. 42 ไทยโพสต์)

นายเสฐียรพงษ์ วรรณปก กล่าวในการเสวนาว่า “พระพุทธเจ้าตรัสว่า พระภิกษุที่แสดง ปาฏิหาริย์เปรียบเสมือนโสเภณี ขายตัวเพื่อแลกเงินทอง แต่ถ้าใช้ปาฏิหาริย์เป็นสื่อจูงคนให้ เข้ามาสู่ศาสนาให้บุคคลนั้นมีจิตใจที่สูงขึ้นนั่นคือสิ่งดีที่สมควรแสดงปาฏิหาริย์” (4 ธ.ค. 41 มติชน)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการอ้างอิงเหตุผลที่หลากหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งที่ อ้างอิงคำพูดของบุคคล อ้างอิงตัวบุคคล อ้างอิงคนส่วนมากว่า อ้างอิงพระไตรปิฎก อ้างอิงตำแหน่ง แต่ ทั้งหมดนั้นก็มิทิศทางเดียวกันคือการอ้างอิงเป็นไปเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่ตามกระแสหลัก ของอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อในเรื่อง ความไม่เท่าเทียมกันของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์หรือหาหลักฐานมายืนยันได้ จึงเลือก ที่จะใช้เหตุผลที่ไม่รัดกุมนำมาอ้างอิงให้มีผลทางจิตใจผู้รับสารมากกว่า

3.2.2 อ้างอิงเหตุผลที่ไม่รัดกุมเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่สวนกระแสหลัก ของอุดมการณ์

ในทางกลับกันเมื่อการอ้างอิงเหตุผลที่ไม่รัดกุมมีผลดีกับกลุ่มอุดมการณ์ส่งเสริม อำนาจรัฐ ก็ย่อมสร้างผลทางลบให้กับอุดมการณ์กลุ่มไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐเช่นกัน จึงพบว่าส่วน ใหญ่การอ้างอิงเหตุผลที่ไม่รัดกุมเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่สวนกระแสหลักของอุดมการณ์นั้นมัก เป็นไปเพื่อขัดแย้งกระแสหลักของอุดมการณ์กลุ่มไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐ ซึ่งก็หมายถึงว่าผู้ที่นำ เสนอความคิดเห็นนั้นต้องการสนับสนุนอุดมการณ์กลุ่มส่งเสริมอำนาจรัฐ โดยไม่ได้นำเสนอความ คิดเห็นโดยตรงแต่นำเสนอความคิดเห็นดังกล่าวผ่านทาง การคัดค้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอุดม การณ์กลุ่มไม่ส่งเสริมอำนาจรัฐแทน ดังนี้

นายปริญญา เทวานฤมิตรกุล จากคณะนิติศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ กล่าวว่า การปาราชิกพุทธ บริษัทเลือกที่จะสนองตามลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งมีผลให้ขาดจากความ เป็นพระไปแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องรอกฎนิคหกรรมหรือคำวินิจฉัยของคณะสงฆ์ อีก คณะสงฆ์เพียงทำหน้าที่ประกาศให้ชาวพุทธได้ทราบเท่านั้น (4 ก.ค.42 เดลินิวส์)

สำหรับการสอบบัญชีเงินฝากธนาคารต่างๆ ขณะนี้กำลังประสบปัญหา เนื่องจากมีการนำเอามาเปิดเผยทำให้ธนาคารต่างๆกลัวจะถูกเจ้าของบัญชีฟ้องร้อง อย่างไรก็ตามก็ต้องหาวิธีขอเอกสารมาให้ได้ (18 ก.ค. 42 เดลินิวส์)

พระศรีปริยัติโมลี ให้สัมภาษณ์ว่า กรณีที่พระนิสิต มจร. จะออกมาเคลื่อนไหวไม่พอใจการตัดสินใจของมส.ว่า พระนิสิตต้องขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยสงฆ์ แต่อย่างไรก็ตามตนเห็นว่าพระเหล่านี้มีความหวังดีต่อพระพุทธศาสนา (11 เม.ย. 42 มติชน)

นายชัชวาล บุญปั้น อ.พิเศษ มจร. เชียงใหม่ ได้ทำจดหมายเปิดผนึกถึงพระราชวรมนู อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอให้พิจารณาถอดถอนปริญญา กิตติมศักดิ์ของพระธัมมชโย โดยให้เหตุผลว่า พระธัมมชโยไม่มีความรู้พุทธศาสนา มีพฤติกรรมชอนเร้น เป็นผู้สร้างลัทธิแห่งความคลั่งไคล้ และเป็นต้นเหตุแห่งอิทธิพลที่น่ากลัว (9 เม.ย. 42 ไทยโพสต์)

จากตัวอย่างเหล่านี้พบว่าโดยส่วนใหญ่มักเป็นการเสนอความคิดเห็นเพื่อที่จะทำการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของบทบัญญัติใดๆที่ได้มีการตกลงกันเป็นลายลักษณ์อักษรมาเป็นเวลานาน หรือเพื่อที่จะเสนอความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับการตัดสินใจขององค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่เคยยอมรับ แต่เมื่อไม่ตัดสินใจหรือมีความเห็นที่สอดคล้องกับตนเองก็ต้องการจะถอดถอนหรือว่ากล่าว รวมไปถึงการกล่าวพาดพิงในทางอ้อมเพื่อสนับสนุนการกระทำอันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือระบบที่เคยมีมา โดยอ้างเอาบุคคล อารมณ์ หรือทางแย่งที่ไม่รัดกุมเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตน

3.3 รูปแบบของการอ้างเหตุผลที่แตกต่างกันในเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันเพื่อแสดงที่ท่าที่แตกต่างกันในแต่ละเหตุการณ์

การอ้างเหตุผลที่พบในเนื้อหาข่าววัดพระธรรมกาย ยังมีความแตกต่างในการเลือกใช้เหตุผลเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์ เนื่องจากมีความต้องการผลจากการนำเสนอที่แตกต่างกันด้วย กล่าวคือในสถานการณ์ที่มีสภาวะแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันหรือเป็นการกระทำพฤติกรรมที่ไม่มีความแตกต่างกันมาก แต่มีการใช้กระบวนการในการนำเสนอหรือการใช้คำต่างๆเพื่อสร้างความรู้สึกด้านจิตใจเพื่อให้ผู้รับสารเกิดความคิดเห็นที่คล้ายคลึงตามและรู้สึกกับการกระทำเดียวกันในแง่ที่ต่างกัน รวมไปถึงการอ้างเหตุผลโดยนัยยะ ซึ่ง

การอ้างเหตุผลโดยนัยยะที่จะใช้มากในกรณีลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุม ส่วนใหญ่เป็นการอ้างแบบขอความเห็นใจ และอ้างว่าที่ทำไปเพราะด้วยเหตุอันควรและเป็นหน้าที่ ตัวอย่างความแตกต่างของการนำเสนอสองรูปแบบในกรณีที่ไม่ต่างกันนี้ได้ยกมานำเสนอ เป็นสองกรณีดังนี้

3.3.1 ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนบุคคลและการละเมิดด้วยอำนาจหน้าที่

เมื่อมีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในข่าววัดพระธรรมกาย มีแนวโน้มในการนำเสนอข่าวอยู่สองรูปแบบแล้วแต่ว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายละเมิดหรือเป็นฝ่ายถูกละเมิด จากการศึกษาเนื้อหาพบว่า เมื่อการละเมิดสิทธินั้นเกิดขึ้นกับฝ่ายวัดพระธรรมกายหรือฝ่ายวัดเป็นฝ่ายรับผลจากการละเมิดสิทธินั้น การนำเสนอข้างจะมีเนื้อหาในทำนองประนีประนอม อะลุ่มอล่วยว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากต้องการความจริงและข้อมูลเพื่อนำเสนอข่าวหรือเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเรื่องจริงต้องทำไปเช่นนั้น เป็นการอ้างอำนาจหน้าที่เพื่อเป็นเหตุผลในการกระทำโดยนัยยะ ซึ่งตัวอย่างของเนื้อหาข่าวดังกล่าว เช่น

นายสมประสงค์ พระสุริยจันทร์ทิพย์ ในฐานะผู้จัดทำหนังสือ "แฟ้มคดีธรรมกาย" กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลหลักฐานครั้งนี้ได้มีการดำเนินการมานานแล้ว คณะทำงานได้แฝงตัวเข้าไปในกลุ่มกัลยาณมิตรของวัดพระธรรมกายและพบความไม่ชอบมาพากล พบเห็นการจัดเครือข่ายเป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีการใช้เล่ห์เพทุบายเพื่อประทุษร้ายบุคคลที่เป็นฝ่ายตรงข้าม และบานปลายถึงขั้นจบบ้างเบี่ยงสูง กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ (21 มิ.ย.42 เดลินิวส์)

ในขณะที่เดียวกันเมื่อเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นและมีการขัดขวางจากผู้ที่มีสิทธิในความเป็นส่วนตัวของตนหรือเป็นเจ้าของสถานที่ซึ่งสามารถที่จะป้องกันความเป็นส่วนตัวของตนเองได้ตามสิทธิส่วนบุคคล กลับกลายเป็นผู้ที่ขัดขวางการทำงานของฝ่ายที่เข้าไปรบกวนความเป็นส่วนตัวนั้นโดยการอ้างถึงหน้าที่การเข้าไปสืบเสาะของตนว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่งกว่า ดังนั้นการนำเสนอข่าวในกรณีนี้ผู้ที่ขัดขวางการเข้าไปละเมิดสิทธิดังกล่าวจึงถูกนำเสนอในแง่เป็นผู้ร้ายผู้ที่ทำผิด ด้วยรายละเอียด จากคำ จากการกระทำและจากข้อความ คำพูดที่ดึงมานำเสนอ เพื่อสร้างภาพร้ายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ผู้สื่อข่าวได้ไปที่บ้านมธุรส ซึ่งเป็นที่เปิดสอนวิชาธรรมกายเป็นตึก 2 ชั้นขนาดใหญ่มีรั้วคอนกรีต 2 เมตรเศษ มีพลาสติกบังตลอดแนวรั้วเพื่อไม่ให้มองเห็นในบ้านที่มีต้นไม้ปกคลุมอยู่ทั่ว ต้องติดต่อมาล่วงหน้าจึงเข้าพบได้ ผู้สื่อข่าวได้รับการปฏิเสธเมื่อขอสัมภาษณ์ จากนั้นมีวัยรุ่นกระโดดออกมาจากรั้วบ้านและถ่ายภาพผู้สื่อข่าวไว้ (17 ก.พ. 42 มติชน)

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ช่วงที่สื่อมวลชนกำลังถ่ายภาพทำข่าวที่หน้าวัดพระธรรมกาย จ.ส.อ. เทียนชัย ออกมาไล่ช่างภาพ และนักข่าวด้วยเสียงดังว่าที่นี่เป็นนิมิตบุคคลห้ามเข้ามาถ่ายภาพ จากนั้นตรงเข้าไล่ช่างภาพและตะโกน "ถ้ามาถ่ายที่ตรงนี้อีก เจอตีนภูแน" (23 เม.ย. 42 มติชน)

ซึ่งเมื่อเกิดกรณีที่ไม่แตกต่างกันนักแต่ผู้ที่กระทำการละเมิดสิทธิเป็นฝ่ายวัดบ้าง การนำเสนอเรื่องราวก็เปลี่ยนแปลงไปนำเสนอในอีกแง่มุมหนึ่ง โดยการยกเอาสิทธิส่วนบุคคลมาเป็นข้อใหญ่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและไม่สามารถที่จะละเมิดได้ การกระทำในการเข้าไปในที่ส่วนบุคคลหรือการถ่ายภาพถูกนำเสนอในแง่ที่ต่างไป กลายเป็นสิ่งที่ทำผิดอย่างไม่สามารถให้อภัยได้ เห็นได้จากคำที่ใช้ในการนำเสนอข่าว การเล่าเรื่องราว และความรู้สึกโดยนัยยะที่ได้สื่อออกมาจากเนื้อหาที่ทำการนำเสนอ ดังนี้

เดลินิวส์ได้รับการร้องเรียนจากพระลูกวัดแห่งหนึ่งในภาคใต้ว่า ได้มีสาวกของวัดพระธรรมกายจำนวนหนึ่งเดินทางมาขอถ่ายภาพพระสังฆาธิการ แต่จากการสังเกตลักษณะพบว่ามีการห้อยพระรุ่นดูทรัพย์ เจ้าคณะจึงไม่ยินยอมให้บันทึกภาพ จึงหันมาใช้วิธีแอบถ่ายไปจนได้พระลูกวัดจึงขอฟิล์มไว้แต่ได้รับการปฏิเสธและหลบออกจากวัดไป (18 ก.ค.42 เดลินิวส์)

3.3.2 ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมอันดีและการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในบางกรณี

สำหรับประเทศและสังคมของไทย ซึ่งมีค่านิยมในการไม่ละเมิดบุคคลและถือการใช้กำลังเป็นสิ่งที่ผิดและไม่สมควรทำนั้น ในหลายกรณีของข่าววัดพระธรรมกายมีการนำเสนอถึงการใช้ความรุนแรงในข่าว โดยส่วนใหญ่ยังคงยึดถือค่านิยมอันดีของสังคมที่ไม่ให้มีการใช้กำลังเป็นสิ่งตัดสิน และถือว่าผู้ที่ใช้กำลังนั้นเป็นผู้ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นและสังคม พึงรังเกียจ

ด้วยการนำเสนออุดมการณ์ดังกล่าวมาเป็นการอ้างเหตุผลโดยนัยยะในกรณีที่มีการใช้กำลังกันขึ้นในข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ที่ใช้กำลังนั้นเป็นฝ่ายที่เป็นบวกต่อวัดหรือเป็นฝ่ายวัดพระธรรมกาย การนำเสนอของเนื้อหาข่าวจะบ่งให้เห็นถึงความรุนแรงและความผิดในการกระทำดังกล่าว ผ่านคำที่มีการตัดสินอาทิ วัดขาว สกริม รุมทำร้าย ซึ่งสร้างความรู้สึกทางด้านจิตใจต่อผู้รับสารอย่างยิ่ง ตัวอย่างเช่น

สาวกวัดขาวกร้าวสกริมนักข่าว ผู้สื่อข่าวรายงานว่าได้เกิดเหตุการณ์ชุลมุนอย่างไม่คาดฝันขึ้น เมื่อผู้มาปฏิบัติธรรมส่วนหนึ่งได้ฮือเข้าห้อมล้อมรุมทำร้ายผู้สื่อข่าวจากสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ร้อนถึงสภอ.คลองหลวงต้องเข้ามาจับกุม (3 พ.ค. 42 เดลินิวส์)

ในขณะที่ในกรณีหนึ่งการเสนอข่าวก่ออุดมการณ์การไม่ละเมิดบุคคลและไม่ใช้กำลังเช่นนี้มาเป็นข้ออ้างในการตีความการกระทำว่าเป็นสิ่งที่ผิดรวมไปกับการใช้คำในการนำเสนออย่างมีผลทางจิตใจต่อผู้รับสาร แต่กับอีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันหรือเป็นการใช้กำลังเช่นเดียวกัน กลับไม่เลือกที่จะยกสิ่งเดียวกันขึ้นมาเป็นเหตุผล แต่เลือกที่จะกล่าวข้ามไปหรือสร้างความ “ยอมรับได้” ของการกระทำดังกล่าว โดยอ้างเหตุผลโดยนัยยะในลักษณะที่เป็นสิ่งที่เขาทำไปด้วยเหตุอันควร จึงไม่มีความผิด รวมไปถึงคำที่ใช้ในการนำเสนอที่เลือกคำเล่าเหตุการณ์ธรรมดาๆ เหมือนไม่มีสิ่งผิดเกิดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการรายงานข่าวเช่นนี้เมื่อฝ่ายที่ถูกคุกคามคือฝ่ายของวัด ผู้ที่ใช้กำลังจะเหมือนกับว่ากำลังทำในสิ่งที่เป็นธรรมดาและไม่มีความผิด อาทิ

ผู้สื่อข่าวรายงานว่าในระหว่างที่มีการประชุมตัวแทนกลุ่มธรรมาธิปไตยได้นำแถลงการณ์เรียกร้องให้ยุติการดำเนินงานของวัดพระธรรมกายมายื่นต่อนายยุทธชัย อุตมา และตัวแทนกลุ่มพุทธศาสนิกชนไทย นำโดยนายวีรศักดิ์ สุนทรจามร ถือปายใจมดี มหาเถรสมาคมอยู่บริเวณด้านหน้าตึกเพ็ชร ซึ่งมีสานุศิษย์ของวัดพระธรรมกายประมาณ 4 คนมาสังเกตการณ์ จึงเกิดการโต้เถียงกันขึ้น ทำให้นายวีรศักดิ์กระโดดฯ หน้าศิษย์ธรรมกาย ส่งผลให้กลุ่มศิษย์ธรรมกายหนีออกไป (12ธ.ค. 41 มติชน)

ที่อนุสาวรีย์พระแม่ธรณีบีบมวยผม สนามหลวง นายสอาด เมฆรุ่งนภา พร้อมด้วยตัวแทนกลุ่มชาวพุทธและชมรมศุนย์พระเครื่อง ได้เดินทางมาเพื่อปฏิญาณและกรีดเลือด ตัวแทนกลุ่มได้นำรูปภาพของนายไชยบุญมาจัดวางไว้จากนั้น นายสอาด ใช้ข้อศอกที่ชุ่มเลือดดูไปมาที่รูปภาพของนายไชยบุญ พร้อมกับตะโกนสาปแช่งว่าอีกไม่นานหน้าของนายไชยบุญ

จะเป็นเลือดเช่นนี้ และยังประกาศว่าตนเองและพรรคพวกจะบุกวัดพระธรรมกาย โดยเชิญชวนพุทธศาสนิกชนร่วมเดินทางด้วย (29 พ.ค. ข่าวสด)

จากเนื้อหาของตัวอย่างข่าวที่นำเสนอถึงลักษณะของการอ้างเหตุผลพบว่า ทั้งฝ่ายที่เป็นบวกและเป็นลบต่อวัดพระธรรมกายมีการอ้างเหตุผลที่ไม่ต่างกันมาก คือ มีทั้งการอ้างอิงสิ่งที่เป็นหลักฐานที่ชัดเจนรัดกุมทางตรรกะและอ้างอิงสิ่งที่มีผลทางจิตใจและอารมณ์ในการชักจูงให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนความคิดหรือให้มาเข้าข้างในฝ่ายตน แต่สิ่งที่มองเห็นได้ชัดในเรื่องการอ้างเหตุผลคือมีการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมเพื่อการนำเสนอความคิดเห็นที่สวนกระแสหลัก ในทั้งสองกลุ่มอุดมการณ์โดยเฉพาะในกลุ่มอุดมการณ์ไม่ส่งเสริมท่านาจรูซึ่งนำเสนออย่างสวนกระแสหลัก การอ้างเหตุผลที่รัดกุมของฝ่ายวัดพระธรรมกายส่วนใหญ่มักจะเป็นการหาข้อมูลที่จะมาคัดค้านหรือลบล้างข้อมูลที่ทางฝ่ายรัฐได้นำเสนอ ในขณะที่เดียวกันการนำเสนอของสื่อก็มีผลทำให้การอ้างอิงเหตุผลที่ไม่รัดกุมของฝ่ายรัฐสร้างผลทางด้านจิตใจมากขึ้น เนื่องจากการใช้รูปแบบการนำเสนอเช่น ตัดตอนคำพูด มาทำให้สารที่นำเสนอ นั้นมีผลทางจิตใจต่อผู้อ่านมากขึ้นด้วย ดังนั้นการอ้างเหตุผลที่ไม่รัดกุมของฝ่ายที่เป็นลบต่อวัดจึงมีผลกับผู้รับสารมากกว่าการอ้างเหตุผลที่รัดกุมของทางฝ่ายวัด จึงสามารถสรุปได้ว่าสำหรับสมมติฐานย่อยที่ 4 นั้น แนวทางการอ้างเหตุผลในข่าววัดพระธรรมกายก็มีลักษณะดังที่กล่าวมา มีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการนำเสนออุดมการณ์ส่งเสริมท่านาจรู